بسم الله الرحمن الرحيم

سفیران بهسازی آموزش

واحد کارشناسی دانش آموزان با مشکلات ویژه یادگیری و رفتاری

اداره آموزش و پرورش استثنایی خراسان رضوی

با همکاری

اداره تکنولوژی اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی

سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹

و من احیاها فکانما حیاالناس جمیعا... مائده ۳۲

«هر کس که کسی را زنده نماید گویی همه مردم را زنده کرده است»

مشکلات عمومی یادگیری

(General Learning Disorder)

گروههای آموزشی مشکلات ویژه یادگیری

تدوین و تهیه:

بتول راد

معصومه ماوردی

* اهداف طرح استانی سفیران بهسازی آموزش:

- ✓ بهبود فرایند یاددهی-یادگیری در مقطع پیش دبستانی و ابتدایی
- ✓ افزایش دانش و آگاهی معلمان نسبت به شناخت مشکلات یادگیری دانش آموزان
- ✓ تغییر نگرش معلمان نسبت به دانش آموزان دارای مشکلات یادگیری ویژه و عمومی(دیر آموز)و تلاش در جهت کمک به آنان و ایجاد فرصت های مناسب جهت احساس موفقیت، افزایش اعتماد به نفس و ارتقای سطح انگیزش نسبت به ادامه تحصیل
- ✓ پذیرش تفاوت های فردی دانش آموزان دارای نیازهای ویژه و یاری آنان در جهت ارتقای مهارت های پیش نیاز
- ✓ آشنایی بیشتر معلمان با مراکز تخصصی آموزش و توان بخشی مشکلات ویژه یادگیری و فعالیت های آنان جهت ارجاع بهنگام دانش آموزان واجد شرایط
- ✓ توانمندسازی حرفه ای آموزگاران در راستای بهره مندی از روش های نوین آموزشی با هدف کمک به دانش آموزان دارای مشکلات یادگیری
- ✓ افزایش نشاط و پویایی کلاس درس با بهره مندی از روش های خلاق و فعال یاددهی یادگیری
- ✓ افزایش تعامل مؤثر و سازنده بین مدارس و مراکز تخصصی مشکلات یادگیری
- ✓ ارتقای دانش و آگاهی معلمان در راستای توجیه والدین دانش آموز با مشکلات ویژه یادگیری جهت پیگیری و تداوم همکاری با مراکز تخصصی
- ✓ تربیت سفیران بهسازی آموزش به عنوان یاوران کارشناسان مراکز تخصصی مشکلات یادگیری در راستای جبران کمبود نیرو و فرصت محدود این مراکز جهت غربالگری ، پذیرش و آغاز مداخله بهنگام برای دانش آموزان مربوطه به ویژه در مورد مشکلات خفیف و متوسط
- ✓ کاهش نرخ تکرار پایه و پیشگیری از پیامدهای ناگوار روحی،اجتماعی و اقتصادی ناشی از آن برای دانش آموز،خانواده و جامعه

هدف از تهیه این فایل توسط سرگروه های آموزشی گروه مشکلات یادگیری، آموزش وتوانمندسازی حرفه ای آموزگاران مدارس ابتدایی خراسان رضوی می باشد تا در جهت توسعه، تقویت و آموزش مهارت های پایه به دانش آموزان با مشکلات عمومی یادگیری(دیرآموز) گام های موثری بردارند. امید است با پذیرش تفاوت های فردی و تغییر نگرش نسبت به این دسته از دانش آموزان شاهد کاهش آسیب های روانی و اجتماعی آنان در جامعه باشیم.

دانش آموزان با هوشبهر مرزی(دیرآموز)

اکثر معلمان صاحب تجربه در کلاس درس خود دانش آموزانی را مشاهده کردند که به ظاهر کاملا طبیعی بوده ودر بسیاری از موقعیت های عملی واجتماعی، جسمی وحرکتی عملکرد رضایت بخشی دارند. اما در دستیابی به پیشرفت هایی نظیر مهارت های تحصیلی(خواندن، ریاضیات و نوشتن همانند همسالان عادی خویش موفق نیستند. بین توانایی هوشی و محدودیتهای شناختی دانش آموزان مرزی تفاوت بارزی بین خودشان وجود ندارد اما با همسالان دارای توانایی و هوش عادی تفاوت فاحشی وجود دارد. دانش آموزان مرزی در کسب مهارتهای رفتاری لازم کند عمل می کنند؛ گویی سلسله اعصاب به محرکات، واکنش کندتری از خود نشان می دهد.

با توجه به اهداف برنامه آموزشی وپرورشی به این دانش آموزان ضروری است به توانایی ها و محدودیت های شناختی آنان نگاه ویژه ای داشت وبر اساس آن ، برنامه آموزشی را با دو رویکرد تخصصی یعنی توجه به نیازها و آموزش انفرادی تهیه و تدارک دید.

آن عاملی که این کودکان را مرزی قلمداد می نماید نارسایی ذهنی(هوشی) آنان است به طوری که این نارسایی در صحبت کردن، فهم زبان، بازی کردن، حرکت کردن، رفتار و مهارت های تحصیلی نمود پیدا کرده و چتر مرزی (دیرآموز) را بر سر آنان گسترانیده است.

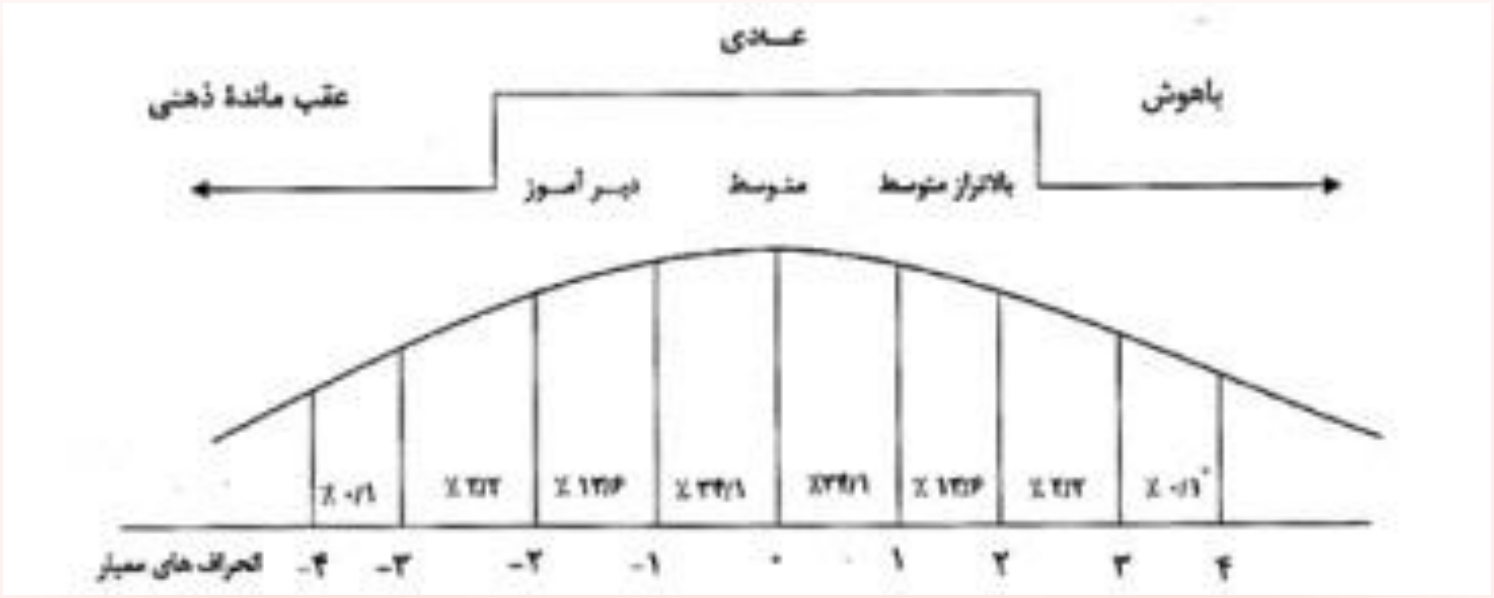

در نمودار توزیع نرمال افراد بر اساس بهره هوشی،دیرآموزی (مرزی) با محدوده هوشی ۷۰-۸۵ با حداقل یک انحراف معیار پایین تر ازمیانگین، ۱۳.۶۶٪ افراد جامعه را به خود اختصاص می دهد.

تفاوت دانش آموز با مشکلات عمومی یادگیری(مرزی، دیرآموز) و دانش آموز با مشکلات ویژه یادگیری

* ویژگیهای کسانی که دچار مشکلات ویژه یادگیری هستند ممکن است از فردی به فرد دیگر متفاوت باشد ولی وجه مشترک آنان برخورداری از هوشبهر متوسط تا بالای متوسط است(۹۰ الی۱٤٤). در صورتی که نمره هوشی دانش آموز مرزی بین ۷۰ تا ۷۹ و در بعضی متون تا ۸۵ می باشد. متاسفانه دانش آموزان با مشکلات ویژه یادگیری به اشتباه به عنوان مرزی و دیرآموز در نظر گرفته می شوند و رشد تحصیلی کمی نشان می دهند.

* در بررسی پرونده تحصیلی دانش آموزان، یک دانش آموز مرزی نیمرخ رشد پایین و صاف نشان می دهد، در صورتی که نیمرخ دانش آموز با مشکلات ویژه یادگیری، الگوی ناهموار مشخص و برگشت در اکتساب مهارتها را نشان می دهد.

* مهارتهای زبانی فرد مرزی اغلب متناسب با سن او نیستند ولی مهارتهای زبانی دانش آموز با مشکلات ویژه یادگیری اغلب با سن او تناسب دارد.

تفاوت دانش آموز با مشکلات عمومی یادگیری(مرزی، دیرآموز) و دانش آموز با مشکلات ویژه یادگیری

* دانش آموزان مرزی در بیان نوشتاری به خصوص دیکته دارای اشتباهات فراوانی است از ابتدا تا انتها به طور یکسان اشتباه می نویسد ودر حین نوشتن قادر به اصلاح کلمه نیست حتی اگر به او گوشزد شود باز همان کلمه را در خطوط بعدی اشتباه می نویسد. اشتباهات یک دانش آموز دارای مشکلات ویژه یادگیری از یک نوع نیست در چند سطر اول ممکن است اشتباه نداشته باشد و هرچه املا افزایش یابد اشتباهات نوشتاری او بیشتر می شود و در بیشتر اوقات خود اشتباهات را در حین نوشتن اصلاح می کند.

* دانش آموز مرزی دارای کنش های شناختی پایین و ضعف در کلیه دروس نسبت به دانش آموزان هم سن وسال خود می باشد. در حالی که دانش آموز با مشکلات ویژه یادگیری، دارای کنش های شناختی متوسط و بالاتر بوده و معمولا در یک یا دو درس خاص دارای اختلال می باشد.

رویکردهای شناسایی کودکان با مشکلات عمومی یادگیری(دیرآموز، مرزی)

الف) مدل الگوی نقص

هوشبهر زیر متوسط Law Average

دامنه توجه و تمرکز کوتاه: این دانش آموزان خیلی زود حواس‌شان از کاری که انجام می‌دهند پرت می‌شود. این حواس‌پرتی گاهی خود را به شکل گسیختگی در گفتار و تغییر سریع موضوعات در زمان صحبت نشان می دهد.

زمان واکنش کند: این کندی می‌تواند هم در زمان پاسخ دادن به سوالات و هم در زمان تصمیم‌گیری خود را نشان دهد.

کندی در یادگیری: این کودکان با سرعت کمتری یاد می‌گیرند و زودتر نیز فراموش می‌کنند. سرعت یادگیری با پیچیده شدن مفاهیم، کندتر می شود و آن ها از فراگیری مفاهیم انتزاعی و پیچیده ناتوان هستند.ضعف تعامل با کودکان هم‌سن: آن ها به صورت معمول با کودکان کوچک‌تر از خود ارتباط بهتری دارند و با توجه به ضعف در برخی مهارت‌های اجتماعی و حرکتی، با افزایش سن غالبا از ارتباط با کودکان هم‌سن خود دوری می‌کنند.

مشکل در حرکات ظریف: بسیاری از کودکان دیرآموز در حرکات کلی بدن، عملکرد مطلوبی دارند اما در مقابل زمانی که نوبت به انجام کارهای ظریف با انگشتان می‌رسد، مشکل پیدا می‌کنند.

صداقت و زودباوری: آن ها دروغ نمی‌گویند و حرف دیگران را به راحتی باور می‌کنند. این ویژگی آن ها را در جامعه آسیب‌پذیر تر می کند.

ناتوانی در تعمیم و انتقال به یادگیری تازه

مشکل در تحول زبان: سیر رشد کلامی کودکان دیرآموز با کودکان دیگر متفاوت است. به صورت معمول آن‌ها دیر شروع به حرف زدن می کنند و دامنه لغات محدودتری نسبت به همسالان خود دارند.

اختلال در درک ساختارهای زبانی پیچیده

مهارتهای گوش دادن تحول نیافته

انگیزه ی پایین برای فراتر رفتن از اطلاعاتی که معلم در هر درس می دهد.

مشکلات اساسی در زبان نوشتاری

خودارزشمندی و عزت نفس پایین

ب) مدل سبک یادگیری(این دانش آموزان بالقوه ناتوان نیستند بلکه فاقد سبک یادگیری اند)

مهارتهای ضعیف در انجام تکالیف

فقدان روش موثر برای انجام تکالیف تازه

استفاده از راهبردهای تصادفی تکراری که همیشه با خطا همراه است

نداشتن برنامه در انجام تکالیف

فقدان مدیریت در اداره، کنترل و جهت دهی اعمال خود

افتادن در دام چرخه شکست در سالهای اولیه مدرسه وسلب فرصت های یادگیری

یافته های پژوهشی و تجارب عملی در ارزیابی و شناسایی دانش آموزان دیرآموزنشان می دهد این دانش آموزان در دو طیف عمده قرار دارند :

۱- دانش آموزانی که به علت محدودیت های محیطی (خانوادگی،فرهنگی، اجتماعی) دچارمحدودیتهای شناختی گردیده که این محدودیت درنتایج آزمون هوش بارز ودرنهایت به عنوان دانش آموزان دیرآموزتشخیص داده می شوند. این گروه از دانش آموزان با قرار گرفتن درمحیط مطلوب آموزشی وجبران محدودیت های اولیه می توانند درارزیابی های بعدی به احتمال زیاد در طبقه متوسط قراربگیرند.

۲-دانش آموزانی که علیرغم داشتن امکانات محیطی مطلوب واحیاناً استفاده از امکاناتی چون مهد کودک و طی دوره آمادگی، دیرآموز تشخیص داده می شوندکه در این موارد عملکرد تحصیلی کودک با نتیجه آزمون هوشی همخوانی خواهد داشت .

اهمیت وضرورت آموزش فراگیر برای دانش آموزان با مشکلات عمومی یادگیری(مرزی، دیرآموز)

* شناسایی کودکان با هوشبهر مرزی
* جلوگیری ازورود آنها به مدارس استثنائی
* جلوگیری از افت تحصیلی، ترک تحصیل زودرس، تکرار پایه
* ارتقای توان یادگیری دانش آموزان
* ارتقای توان یاددهی آموزگاران
* جلوگیری از خسارت های مالی و اجتماعی تحمیلی به نظام آموزش وپرورش
* جلوگیری از آسیب های اجتماعی

دلایل کارآمدی آموزش ویژه فراگیر

* وجود الگوی مناسب رشدی (کودکان همسال وعادی)
* امکان مقایسه عملکرد این کودکان با الگوی رشدی مناسب وجهت گیری به سوی ارتقای مهارتها
* امکان بهره گیری از توان بالقوه ی همسالان برای آموزش و ارتقای مهارتهای لازم
* زمینه سازی پذیرش بهترافراد مرزی در بستر جامعه ی خود
* توسعه وارتقای آگاهی، مهارت و انعطاف پذیری عملکرد معلمان در جهت رفع نیازهای ویژه ناشی از تفاوت های کودکان

دلایل ناکارآمدی آموزش ویژه و جداسازی دانش آموزان مرزی از همسالان عادی

* ایجاد داغ ننگ متفاوت شدن از سوی جامعه واعمال فشار روانی بر والدین و کودکان
* پرهزینه بودن آموزش وپرورش ویژه
* عدم امکان توسعه ی مدارس و کلاس های ویژه در مناطق کم جمعیت وفقیر
* ایجاد برداشت های قالبی نادرست در والدین و معلمان در مورد ظرفیت های یادگیری کودکان
* کاهش سطح عزت نفس و ادراک خویش تحت تاثیر برداشت های قالبی اطرافیان
* حذف فرصت تعامل، مشارکت وهمدلی همسالان و معلمان عادی با کودکان وخانواده های آنان
* عدم امکان جایدهی تمامی وضعیت های متفاوت در طبقه های مرسوم کودکان استثنایی
* فقدان الگوهای مناسب برای رشد رفتارهای مناسب

اصول شش گانه آموزش وپرورش دانش آموزان مرزی

* اصل یادگیری از طریق عمل کردن
* اصل به کار گیری حواس و تربیت حواس
* اصل توجه به زنجیره ای بودن مهارتها
* اصل واقع گرایی و عینیت بخشی مفاهیم
* اصل تفاوت های فردی تاکید بر آموزش های انفرادی
* اصل تعامل و تجربه با دیگران

مهارت های پیش نیاز و پایه دانش آموزان با مشکلات عمومی یادگیری

* مهارت های حرکتی درشت
* مهارت های حرکتی ظریف
* مهارت های ادراک حسی
* مهارت های ترسیم و پیش نیاز نوشتن
* مهارت های زبانی(آگاهی واجی)
* مهارت های زبانی(درک وبیان)
* مهارت های پیش نیاز خواندن
* مهارت های پیش نیاز ریاضی و محاسبه کردن
* مهارت های اجتماعی

مهارت های جسمانی-حرکتی:

نوآموزان پیش دبستانی در رشد حرکتی در فاصله سنی ۲ تا ٦ سالگی به پیشرفت های چشم گیری نایل می شوند.

مهارت های حرکتی شامل:

حرکت های عضله های بزرگ که در دویدن، جهیدن، پریدن، در جازدن، کوهنوردی یا سوارشدن بر وسایل چرخ دار دیده می شود و اجرای اعمال مربوط به عضله های کوچک که در استفاده از قیچی و مدادرنگی در ایجاد مهارت های نوشتن موثر است، که باید در برنامه ی مراکز پیش دبستانی گنجانیده شود. هم چنین داشتن مهارت های بنیادی در اجرای حرکتها و حفظ تعادل وهماهنگی برای فعالیتهای عملی و رشد جسمانی اهمیت دارد.

این مهارتها برای دانش آموزان با مشکلات عمومی یادگیری(دیرآموز) به منظور یکپارچگی و هماهنگی هرچه بیشتر ادراکی-حرکتی-شناختی از ضرورت ویژه ای برخوردار است.

رشد مهارت های حرکتی عضله های بزرگ و ظریف کودکان متوسط پیش دبستانی (پنج سالگی)

مهارت های حرکتی درشت	مهارت های حرکتی ظریف
حدود (۷۰-۹۰) سانتی متر می پرد. می تواند به نرمی جست وخیز کند. تا۱۶ بار روی یک پا لی لی می رود. از پلکان طولانی پایین می رود. به ارتفاع حدود ۳۰سانتی متر می پرد. در بازی به خوبی حرکت می کند ومتوقف می شود. می تواند روی تخته با تعادل راه برود.	چهارگوش را کپی می کند. مهره ها را به نخ می کشد. دکمه های بزرگ را می بندد. زیپ را بالا وپایین می کشد. بند کفشهایش را می بندد.

فهرست وارسی مهارت های حرکتی درشت

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱	توانایی تغییر وضعیت های مختلف را دارد: خوابیدن، روی پشت چرخیدن، چهاردست وپاشدن، حالت پهلوانی، ایستادن، چرخیدن و...		
۲	بدون کمک دستها به حالت چمباتمه درمی آید.		
۳	درحالی که اسباب بازی در بغل دارد، راه می رود.		
٤	بدون این که تعادلش را از دست بدهد، اسباب بازی را از زمین برمی دارد.		
٥	روی خطوط اشکال مختلف(مثلث، مربع،دایره،..) راه می رود.		
٦	پنج قدم عقب می رود.		
۷	روی پاشنه و روی پنجه پا راه می رود.		
۸	بین دو خط موازی(با۲۰سانتی متر فاصله) راه می رود.		
۹	٥ پرش درجا با حرکت هم زمان وهم جهت دست وپای هر طرف انجام می دهد.		

فهرست وارسی مهارت های حرکتی درشت

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۰	پنج پرش درجا با حرکت هم زمان و هم جهت دست وپای مخالف انجام می دهد.		
۱۱	توپ را به بالا پرتاب می کند و می گیرد.		
۱۲	با پا به توپ ضربه می زند.		
۱۳	پنج قدم روی تخته تعادل راه می رود.		
۱٤	مسیری به طول ٤/٥ متر راه می دود، می ایستد و برمی گردد.		
۱٥	درحالی که به بالا می پرد، هر دو دست را جلوی صورت به هم می زند.		
۱٦	به مدت ۱۰ ثانیه روی یک پا می ایستد.		
۱۷	حداقل ۳۰ سانتی متر به بالا می پرد.		
۱۸	از چهارپایه ای به ارتفاع ۱٥ سانتی متر می پرد.		

فهرست وارسی مهارت های حرکتی درشت

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۹	حداقل ۳۰ سانتی متر به جلو می پرد.		
۲۰	از روی مانعی به ارتفاع ۱۵ سانتی مترمی پرد		
۲۱	روی پاشنه پا عقب عقب می رود.		
۲۲	۱۰ مرتبه بدون اینکه زمین بخورد می پرد.		
۲۳	۱۰ قدم به صورت جست وخیز برمی دارد.		
۲٤	از میله به مدت ۵ ثانیه آویزان می شود.		
۲۵	پنج بار به طرف جلو لی لی می کند.		
۲٦	از پله ها بدون کمک و با گام متناوب بالا و پایین می رود.		
۲۷	۱۰ قدم روی خط مستقیم پاشنه به پنجه راه می رود..		

راهبردهای پیشنهادی جهت توان بخشی مهارتهای حرکتی درشت:

۱.بین کودکان، مسابقه ای ترتیب دهید تا هرچه سریع تر از حالت خوابیده به پشت چرخیده روی شکم و سپس روی ساعد و روی کف دست قرار بگیرند.

۲.با شعرهای کودکانه به همراه کودک راه بروید و بچرخید.

۳.روبروی کودک بایستید، دست های او را بگیرید و روی کف پای خود بنشینید.

٤.اسباب بازی مورد علاقه ی کودک را به او بخواهید در حالی که آن را در بغل دارد، به سوی هدفی مشخص راه برود.

۵.به کودک یاد بدهید با چشم بسته بنشیند و بلند شود.

٦.خطوط رنگی صاف و مارپیچی را روی زمین ترسیم کنید و از کودک بخواهید روی خط ها راه برود و برگردد.

۷.شی متحرکی را از سقف آویزان کنید و آن را حرکت دهید، از کودک بخواهید وقتی شی به سمت او می آید آن را بگیرد.

۸.جیم بال را به طرف کودک پرتاب کنید، از او بخواهید توپ را با دست هایش بگیرد.

۹.شی را به پای کودک ببندید و از او بخواهید پایش را به جلو و عقب حرکت دهد.

۱۰.کودک با شنیدن صدای آهنگ شروع به راه رفتن کند، سپس با قطع آن برگردد.

۱۱.محل پای راست و پای چپ را به وسیله رنگ یا فوم مشخص نمایید. کودک باید مسیر را از طریق قرار دادن پای درست بر روی هرجای پا دنبال کند.

۱۲.نردبانی را به صورت افقی روی زمین بخوابانید، سپس از کودک بخواهید روی آن حرکت کند.

۱۳. توپ بولینگ را به سمت هدف قوطی های رنگی پرتاب کند.

فهرست وارسی مهارت های حرکتی ظریف

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱	برجی متشکل از ۹ مکعب کوچک می سازد.		
۲	با دیدن فعالیت با سه مکعب پل یا پله می سازد.		
۳	با استفاده از خمیربازی اشکالی مانند گردی، مار یا گلوله های کوچک می سازد.		
٤	اشیا را از یک دست به دست دیگر انتقال می دهد.		
٥	خطوط برجسته را با لمس دنبال می کند.		
٦	۳ تا ٤ مهره را نخ می کند.		
۷	کاغذ را پاره می کند.		
۸	کاغذ را تا می کند.		
۹	گردی می کشد.		

فهرست وارسی مهارت های حرکتی ظریف

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۰	زیپ و قفل خود را باز می کند.		
۱۱	بدون هدف قیچی می کند.		
۱۲	صفحات دفتر و کتاب را یکی یکی ورق می زند.		
۱۳	شی را از کف دست به نوک انگشتان و برعکس انتقال می دهد.		
۱٤	از چسب نواری ویا تیوپی استفاده می کند.		
۱٥	خطوط مستقیم را قیچی می کند.		
۱٦	در اجرای فعالیت ها بیشتر از یک دست استفاده می کند.		
۱۷	از دست غیر برتر برای کمک به ثابت نگه داشتن اشیا استفاده می کند.		
۱۸	مداد را بین شست وانگشتان سروته می کند.		

فهرست وارسی مهارت های حرکتی ظریف

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۹	تصاویر را برش می زند و می چسباند.		
۲۰	درب ظرف غذای خود را باز می کند.		
۲۱	خطوطی مانند × ، +.... را کپی می کند.		
۲۲	مداد را بین سه انگشت و به طور صحیح می گیرد(انگشت میانی تکیه گاه)		
۲۳	داخل خطوط را رنگ آمیزی می کند.		
۲٤	کل تصویر را رنگ می کند.		
۲۵	مربع و مثلث را کپی می کند.		
۲٦	اعداد از(۵-۱) را کپی می کند.		
۲۷	گردی می کشد.		

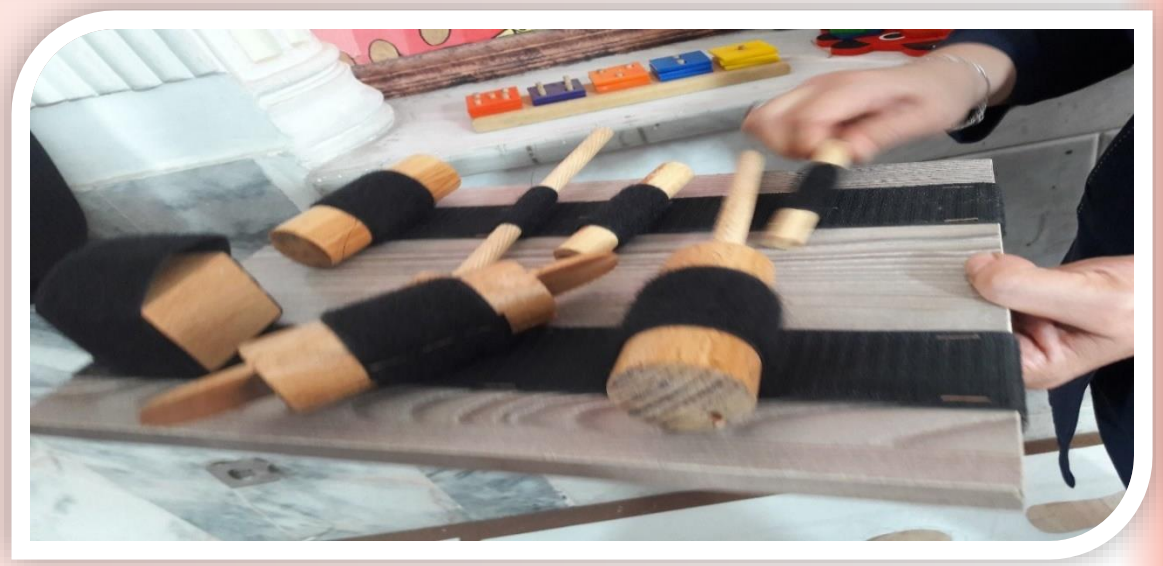

* راهبردهای پیشنهادی تقویت مهارتهای حرکتی ظریف

❖ نخ کردن مهره های رنگی

❖ جدا کردن اشیا ریز طبق دستورالعمل مربی(هم زمان با آموزش مفهوم عدد)

مثال: به تعداد انگشتان دست راست صدف وبه تعداد انگشتان دست چپ نخود بردار ودر ظرف دیگر بگذار.

* برش یک خط به پهنای ۱۰ سانتی متر
* پاره کردن یا قیچی کردن روزنامه باطله
* کشیدن اشکال هندسی با رنگ انگشتی

دوخت ودوز

قیچی کردن روزنامه یا تکه های فوم

قرار دادن چوب بستنی در شیار

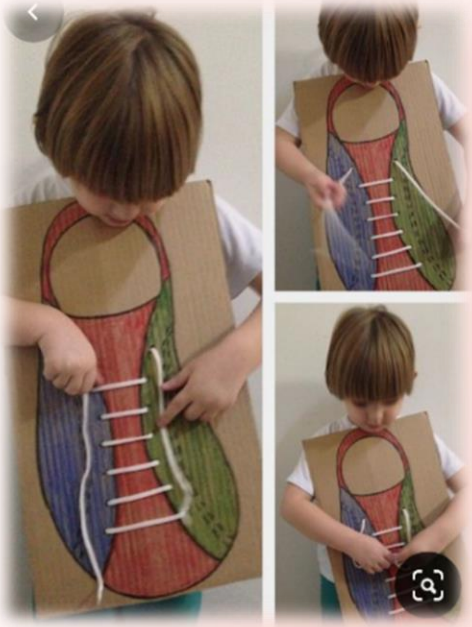

*

راهبردهای پیشنهادی تقویت مهارتهای حرکتی ظریف

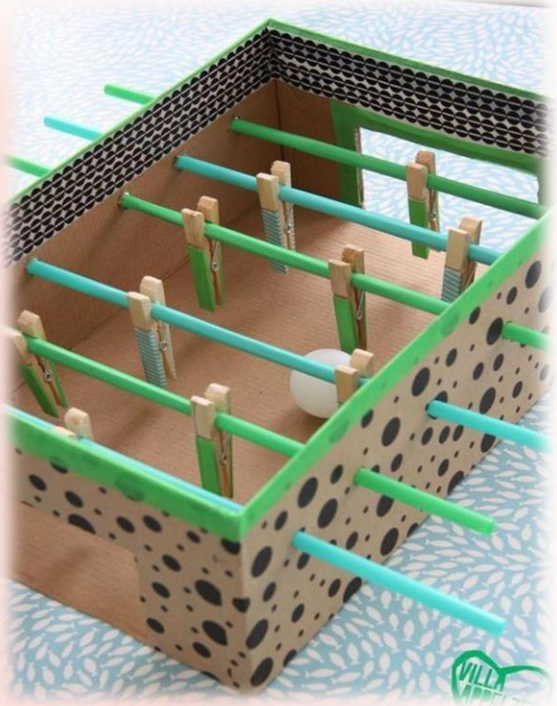

فهرست وارسی مهارت های ادراک حسی

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱	قادر به حفظ نگاه خود بر روی شی یا تصویر است.		
۲	حرکت آونگ را در جهات مختلف بدون حرکت دادن سر با چشم دنبال می کند.		
۳	جهت نگاه خود را از یک هدف به هدف دیگر تغییر می دهد.		
٤	شکل های هندسی را بدون کمک جاگذاری می کند.		
٥	ارتباط فضایی اشیا را نسبت به یکدیگر تشخیص می دهد.		
٦	شکل مورد نظر را در هر وضعیتی باشد نشان می دهد.		
۷	توانایی ردیابی شکل خاصی را با انگشت دارد.		
۸	با توجه به نمونه شکل ناقص را کامل می کند.		
۹	نام حداقل ٤ و حداکثر ٦ شی یا تصویر را که بعد از دیدن پوشانده شده، می گوید .		

فهرست وارسی مهارت های ادراک حسی

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۰	الگوی آرایشی اشیا را با رعایت توالی ادامه می دهد.		
۱۱	سرش را در جهت منبع صدا می چرخاند و آن را تعقیب می کند.		
۱۲	با شنیدن سه صدای متفاوت، صدای مورد نظر را تشخیص می دهد.		
۱۳	حداقل ٤ وحداکثر٦ کلمه و عدد شنیده شده را بدون رعایت توالی بعد از مربی تکرار می کند.		
١٤	حداقل٤وحداکثر٦کلمه وعدد شنیده شده را با رعایت توالی بعد از مربی تکرار می کند		
١٥	حداقل٤ و حداکثر٦ کارت تصویر کلمه های شنیده شده را با رعایت توالی از بین کارتها میدهد.		
١٦	یک جمله ناقص را با کلمه های مناسب کامل می کند.		
١٧	یک کلمه ی ناقص گفته شده را کامل می گوید.		
١٨	فصل های سال، ماه ها، روزهای هفته و.... را به ترتیب بیان می کند.		

فهرست وارسی مهارت های ادراک حسی

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۹	داستان یا شعری را از حفظ می گوید.		
۲۰	هنگام تماس اشیا با جنس و دمای متفاوت، واکنش مناسب نشان می دهد.		
۲۱	با چشمان بسته، تشخیص می دهد کدام نقطه از دستش را مربی علامت گذاری می کند.		
۲۲	با کمک حس لامسه وبدون دیدن، اشکال هندسی یا اشیا را شناسایی می کند.		
۲۳	با چشمان بسته، تشخیص می دهد کدام عضو از بدنش را مربی، لمس می کند.		
۲٤	تصویر شی را که در کف دستش یا روی بدنش کشیده می شود، روی کاغذ ترسیم می کند.		
۲۵	موقع خم شدن برای برداشتن اشیا از زمین، بدون زمین خوردن، موقعیت خود را روی صندلی حفظ می کند.		
۲٦	با چشمان بسته، نوع مزه خوراکیهایی را که می چشد، بیان می کند.		
۲۷	با چشمان بسته و بو کردن مواد، نام چیزی را که بوییده می گوید.		

مداخله های آموزشی-توان بخشی مهارت های ادراک حسی

هدف: تقویت ثابت نگه داشتن کره ی چشم، مهارت توجه دیداری و تمرکز بر روی شکل و شی

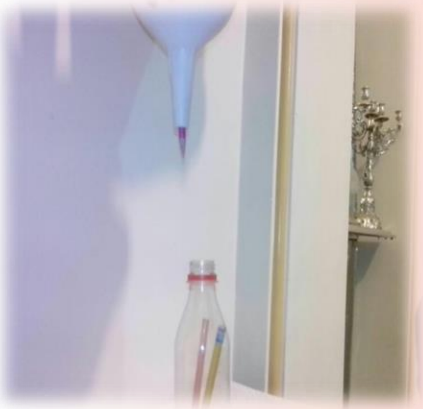

راهبردهای پیشنهادی:

چیزی شبیه فرفره یا اسباب بازی هایی که چراغ آنها روشن وخاموش می شود در مقابل کودک قرار دهید و او را تشویق کنید به آن نگاه کند.

یک مکعب چوبی یا.... را در میدان دید کودک حرکت دهید و یک مرتبه حرکت را متوقف نمایید، کودک باید بتواند چشم را روی آن ثابت نگه دارد.

- **مهارت توجه وتمرکز دیداری یکی از پیش نیازهای لازم برای فعالیتهایی، مانند: نخ کردن مهره، کپی کردن اشکال، طرح های هندسی، حروف و اعداد و... محسوب می شود.**

هدف: تقویت تعقیب و توجه بینایی و حرکات چرخشی چشم

راهبردهای پیشنهادی:

از کودک بخواهید نور یک چراغ قوه را که در فاصله ٤٠ تا٤٥ سانتی متری او در دست گرفته اید با چشم و انگشت خود تعقیب کند.

کودک نور چراغی را که در دست دارد و در مسیرهای افقی، عمودی، دایره ای و مورب حرکت می دهد، تعقیب کند.

ردیابی تیله با دو چشم، یک چشم، با انگشت و چشمان (تیله را از بالای سطح شیب دار به پایین بفرستید).

توجه به حرکت یک توپ پاندولی در راستای افقی، عمودی، مورب

از کودک بخواهید مسیری را بر روی کاغذ با به کار بردن مداد رنگی دنبال کند، سپس همان مسیر را با انگشت ردیابی کند و بعد با چشم انجام دهد. این مسیرها می تواند رفته رفته پیچیده تر شده و همدیگر را قطع کنند.

هدف: تقویت توانایی درک و تمایز دیداری(تجسم فضایی)

راهبردهای پیشنهادی:

با کودک همراهی کنید تا پازل های چوبی مختلف (حیوان، میوه ها و..) را کمک شما جای گذاری کند.

پس از آموزش رنگها از کودک بخواهید تا اشیا را بر اساس رنگ مرتب کند.

از کودک بخواهید تا اشیا را از نظر اندازه مرتب کند.

از کارت های دومینو استفاده کنید و از کودک بخواهید آنها را با هم جور کند.

مجموعه محدودی از اشکال، طرح ها، اشیا، خطوط، اعداد و حروف را به کودک نشان دهید. از او بخواهید مشابه همان قطعات را از بین وسایل پیدا کند و زیر شکل یا شی مشابه قرار دهد.

هدف: تقویت درک صحیح از جایگاه اشیا در مقایسه با سایر اشیا ونسبت به بدن خود

راهبردهای پیشنهادی:

اشیایی مانند مداد ، پاک کن و.. را در جهات مختلف نسبت به یک شی دیگر روی میز قرار دهید و از کودک بخواهید موقعیت(رو/زیر/راست/چپ/...) آنها را نسبت به هم بگوید.

از کودک بخواهید وسیله ای را به جهات مختلف نسبت به میز/بدن خود حرکت دهد و جابه جا کند.

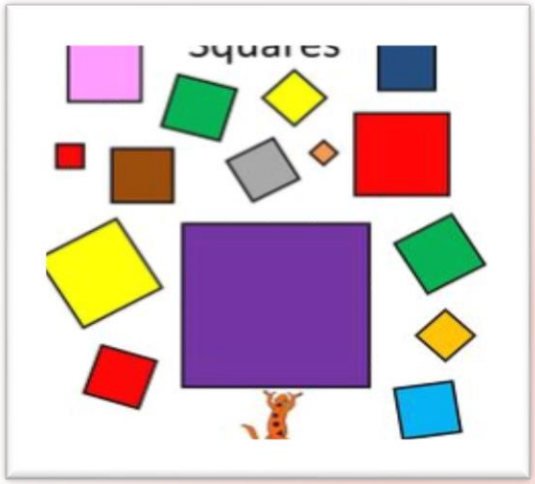

هدف: تقویت و تثبیت ادراک شکل

راهبرد پیشنهادی:

تعدادی شکل هندسی را در جهت های مختلف روی میز جلوی کودک قرار دهید از او بخواهید شکل های شبیه به هم را جدا کند.

هدف: تشخیص شکل از زمینه

راهبرد پیشنهادی:

از پازل تصاویر پنهان استفاده کنید. از کودک بخواهید تصاویر هدف را که در تصویر اصلی پنهان است پیدا کند و رنگ بزند.

هدف: تقویت صحت حرکت

راهبرد پیشنهادی:

از کودک بخواهید مسیر ماز یا طرح ساده ای را با انگشت و سپس با مداد ردیابی کند.

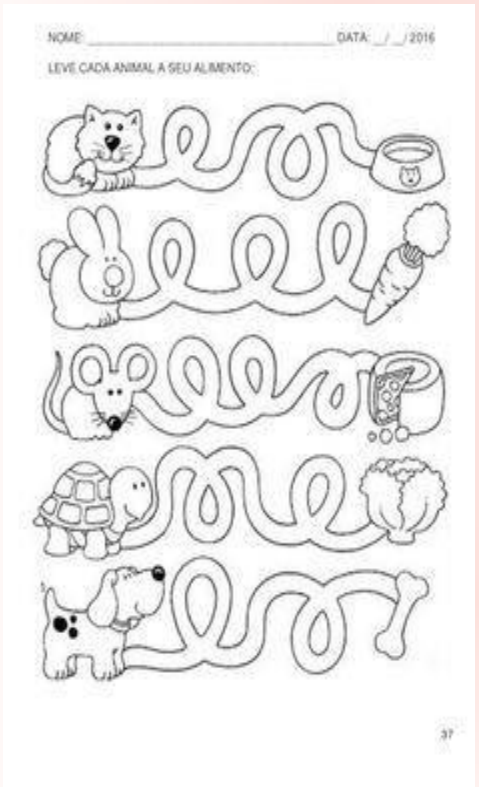

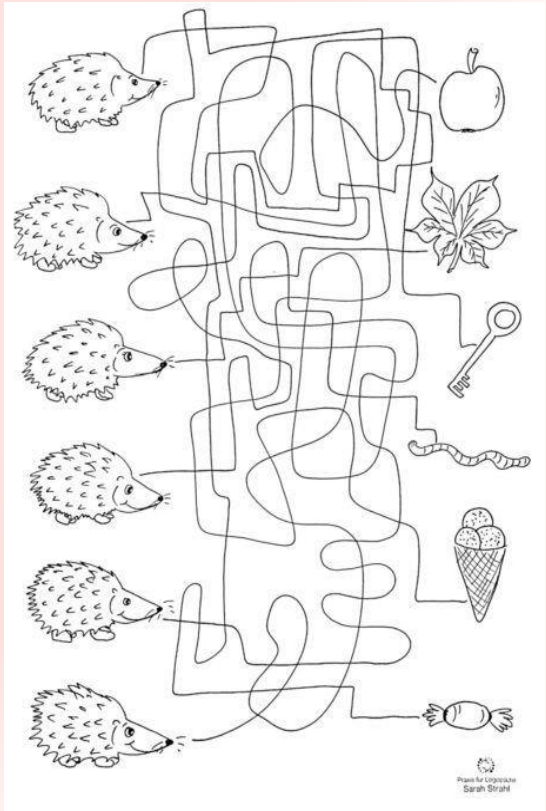

هدف: تقویت اکمال دیداری

راهبردهای پیشنهادی:

پیدا کردن قسمت های جا افتاده از یک تصویر

جور کردن تکه های پازل دو یا سه قسمتی

کامل کردن تصاویر با استفاده از تصویر الگو

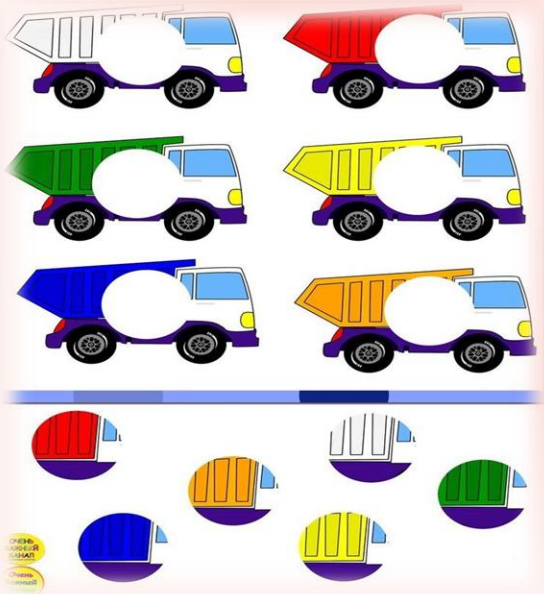

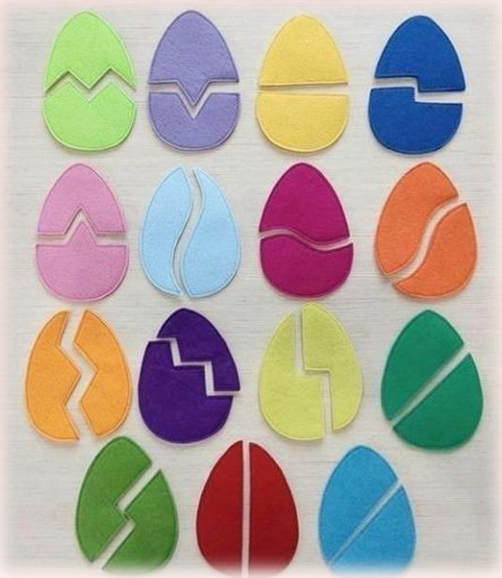

هدف: تقویت حافظه ی دیداری (ظرفیت حافظه کوتاه مدت دیداری= ۱+_سن تقویمی)

راهبردهای پیشنهادی:

پیدا کردن چیزی که از یک مجموعه کم است.

یادآوری آنچه که دیده است.

ساخت طرح در غیاب الگو

هدف: تقویت حافظه توالی دیداری که می تواند در حیطه های مختلفی(شکل، رنگ،اندازه،...) اجراشود

راهبردهای پیشنهادی:

بازی دنبال کردن الگو با مکعب های رنگی

دنبال کردن الگوی مکعب های کوچک و بزرگ

منظم و مرتب کردن موزاییک ها یا مکعب های رنگی با کاهش تدریجی اندازه ها

هدف: تقویت توجه، ردیابی و جهت یابی شنیداری

راهبردهای پیشنهادی:

کشف صدای تلفن همراه در حال پخش موزیک یا ساعتی که تیک تاک می کند

دنبال کردن صدا با چشمان بسته

هدف: تشخیص وجود تفاوت بین صداها، تقویت تمیز شنیداری

راهبردهای پیشنهادی:

استفاده از قوطی های تمیز شنیداری حاوی مواد مختلف مانند: سکه، نخود، لوبیا، قند...

تشخیص و تفکیک صداها: برای اجرای این تمرین به برخی از وسایل مانند: قیچی، لیوان، قاشق، سکه، بشقاب، قابلمه.... نیاز است. با ضربه زدن به هرکدام صدای خاصی تولید می شود. پس از شنیدن و دیدن صدا و وسیله، کودک با چشم بسته باید تشخیص دهد به چه وسیله ای ضربه زده می شود.

هدف: تقویت و افزایش ظرفیت حافظه ی شنیداری

راهبردهای پیشنهادی:

از نوار یا سی دی صدای حیوانات، وسایل نقلیه و... استفاده کنید تا کودک پس از شنیدن هر صدا آن را تکرار کند.

چند کلمه/عدد بدون ترتیب طبیعی را بگویید. از کودک بخواهید پس از شما تکرار کند. از سه کلمه/عدد شروع کنید و به تدریج بر تعداد آنها با توجه به میزان ظرفیت حافظه ی شنیداری کوتاه مدت بیفزایید.

هدف: تقویت حافظه و مهارت توالی شنیداری

راهبردهای پیشنهادی:

بازی مو به مو اجرا کن: چند دستورالعمل یک مرحله ای بدهید تا کودک به خاطر بسپارد و سپس اجرا کند.. مثل دور خودت بچرخ، پروانه بزن..

فهرستی از اعداد را به کودک ارائه دهید واز وی بخواهید پس از شما آنها را با همان ترتیب تکرار کند.

هدف: تقویت حافظه و مهارت توالی شنیداری

راهبردهای پیشنهادی:

با خواندن شعر آهنگین و ریتمیک، فصل های سال و روزهای هفته را به ترتیب به کودک آموزش دهید.

کارت تصویر فصول را به کودک بدهید و از او بخواهید تا آنها را به ترتیب فصول مرتب کند و هم زمان نام آنها را بگوید.

هدف: تقویت مهارت تکمیل شنیداری

راهبردهای پیشنهادی:

تکمیل ریتم ها: اگر کودک شعری را بلد است، می توانید قسمتی از آن را برایش بخوانید تا او کلمه های انتهایی آن را بگوید

تکمیل جمله: جمله هایی را به صورت ناقص بگویید تا کودک با کلمه مناسب جمله را کامل کند. مانند: علی سیب.....

تکمیل داستان: در هنگام خواندن داستان اجازه دهید تا کودک پایان جمله ها را بگوید.

لمس کیسه و تشخیص
اشیای درون آن

- ✓ وسایل آشنای مختلف را از نظر شکستنی بودن، آهنی بودن، نرمی وسفتی و... به کودک بشناسانید.
- ✓ با یک خودکار به آرامی دست یا بازوی کودک را لمس کنید واز کودک بخواهید جای دقیق آن را بگوید.
- ✓ سطح شیب دار: از کودک بخواهید روی یک سطح شیب دار بالا و پایین برود.
- ✓ با انگشت اشاره ی خود در کف دست کودک شکل مثلثی را رسم کنید و از او بخواهید روی کاغذ آن را رسم کند.

* راهبردهای تقویت مهارت های پیش نیاز ادراک حسی

فهرست وارسی مهارت های ترسیم وپیش نیاز نوشتن

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱	عکس را به شی واقعی مربوط می کند.		
۲	نقاشی را به شی واقعی مربوط می سازد.		
۳	ابزار و مواد نوشتاری را می شناسد.		
٤	بالا و پایین، راست وچپ دفتر را تشخیص می دهد.		
٥	می تواند مداد را به درستی در دست بگیرد.		
٦	در کنار همسالان و با کمک آنها از ابزار نوشتاری استفاده می کند.		
۷	نقطه ها را می تواند به هم وصل کند.		
۸	بین خطوط موازی خط می کشد.		
۹	خطوط جهت دار و منظم از راست به چپ، از بالا به پایین و برعکس می کشد.		

فهرست وارسی مهارت های ترسیم وپیش نیاز نوشتن

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۰	شکل های اصلی را می شناسد(گردی، چهارگوش، سه گوش).		
۱۱	اشکال هندسی را کپی می کند.		
۱۲	شکل های پیش نوشتاری را می تواند بکشد(/ +..ـــ)		
۱۳	خط چین ها را می تواند به هم وصل کند.		
۱٤	خطوط ابداعی را استفاده می کند.		
۱۵	نوشتار بزرگترها را تقلید می کند.		
۱٦	شکل اعداد(۱-۱۰) را کپی می کند.		
۱۷	اسم خود و نام های بسیار آشنا را می نویسد.		
۱۸			

* راهبردهای تقویت مهارت های پیش نیاز نوشتن

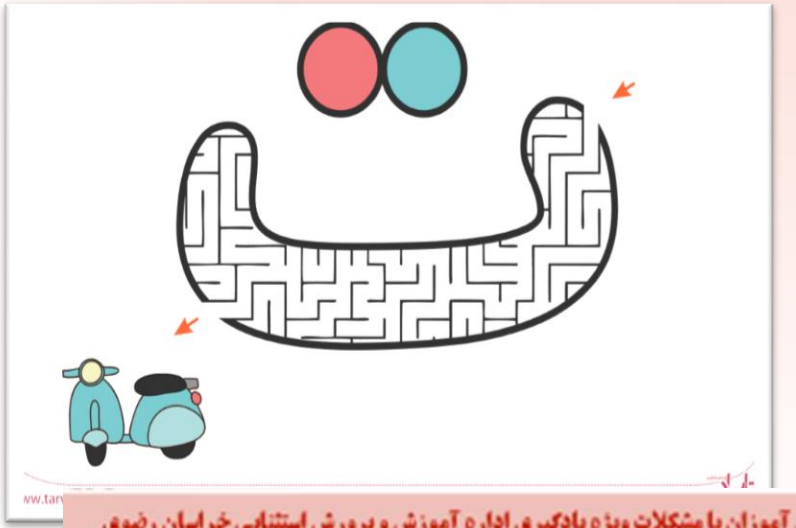

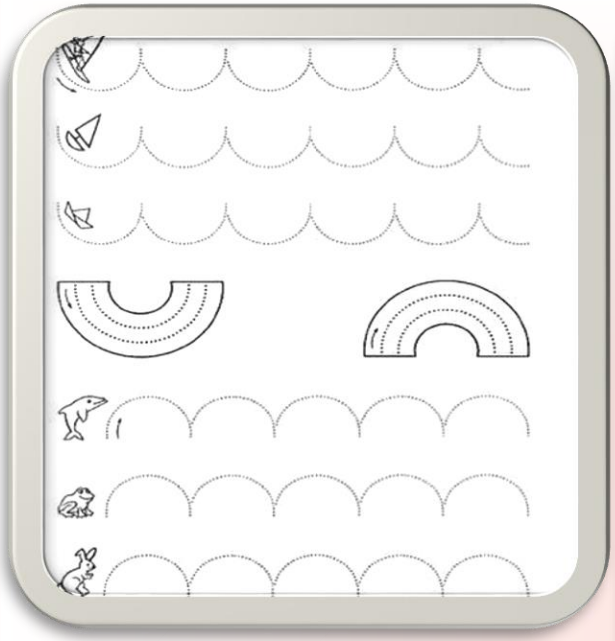

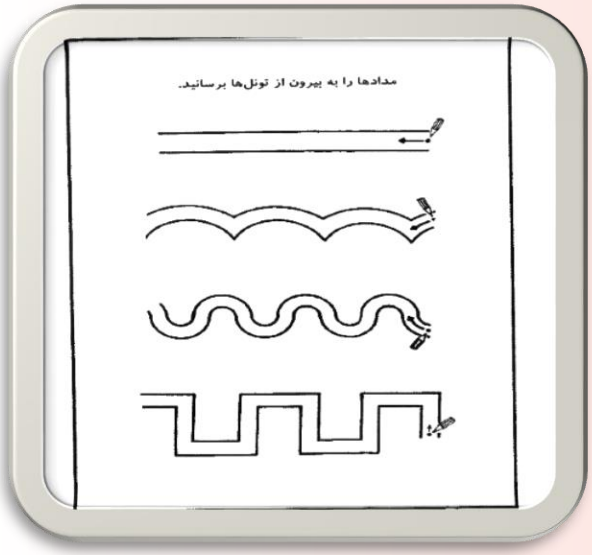

* راهبردهای تقویت مهارت های پیش نیاز نوشتن

خطاهای هشت گانه دانش آموزان با هوشبهر مرزی در املا

- ضعف بنیادین در نوشتن حروفی که صدا وسیمای آنان متفاوت اند.
- فقدان مهارت های نوشتن(فقدان انسجام کافی)
- خستگی زودرس و مفرط به هنگام نوشتن
- ناتوانی در مکتوب کردن خواست ها و افکار
- مشکلات مربوط به قواعد و دستور زبان
- کم عمق و سطحی بودن نوشته ها
- بزرگ نویسی یا کوچک نویسی
- وجود غلط های فراوان در املا و دیگر نوشته ها

تحلیل دیکته

ردیف	غلط	درست	نوع مشکل	ردیف	غلط	درست	نوع مشکل
1	منزور	منظور	حافظه دیداری	4	جانه	خانه	دقت
	هیله	حیله	حافظه دیداری		گودک	کودک	دقت
	مقازه	مغازه	حافظه دیداری		گردم	کردم	دقت
	اسحاب	اصحاب	حافظه دیداری		رسبد	رسید	دقت
2	مسباک	مسواک	حساسیت شنیداری	5	مارد	مادر	حافظه توالی دیداری
	نانبا	نانوا	حساسیت شنیداری		آدر	آرد	حافظه توالی دیداری
	جاکت	ژاکت	حساسیت شنیداری		برارد	برادر	حافظه توالی دیداری
	رفتن	رفتند	حساسیت شنیداری		زور	روز	حافظه توالی دیداری
3	دیده گان	دیدگان	آموزشی	6	روز	زود	تمیزدیداری
	شوده است	شده لست	آموزشی		دوس	دوش	تمیزدیداری
	خاهر	خواهر	آموزشی		بیبند	ببیند	تمیزدیداری
	خیش	خویش	آموزشی		وزرش	ورزش	تمیزدیداری

فهرست وارسی مهارت های زبانی(آگاهی واج شناختی)

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱	یک کلمه بخش شده را به صورت کلمه ی کامل می گوید. کو- چه کوچه		
۲	هر کلمه را به صورت بخش بخش بیان می کند.		
۳	یک هجای مشخص را در کلمه های ارائه شده تشخیص می دهد و دست خود را بالا می برد.		
٤	بخش باقی مانده یک کلمه که بخشی از آن حذف شده را می گوید. باران .....ران		
٥	کلمه هایی را که دو صدای پایانی آنها یکسان است تشخیص می دهد.		
٦	کلمه ی دیگری که مانند کلمه ی ارائه شده دارای دو صدای پایانی یکسان است می گوید.		
۷	صدای اول کلمه را تشخیص می دهد.		

فهرست وارسی مهارت های زبانی(آگاهی واج شناختی)

ردیف	مهارت	بله	خیر
۸	کلمه ای که صدای اول آن با بقیه کلمات ارائه شده متفاوت است، تشخیص می دهد.		
۹	کلمه های دیگری با صدای آغازین مشابه با کلمه ی ارائه شده، بیان می کند.		
۱۰	صدای آخر کلمه را تشخیص می دهد.		
۱۱	کلمه با صدای آخر متفاوت را دربین یک سری کلمه تشخیص می دهد.		
۱۲	کلمه های دیگری با صدای پایانی مشابه با کلمه ی ارائه شده، بیان می کند.		
۱۳	کلمه ای که صداهای آن به صورت جدا بیان می شود را بازگو می کند. مانند: (آ/ش آش) (ب / ا / د باد)		

تقویت مهارتهای زبانی(آگاهی واجی)

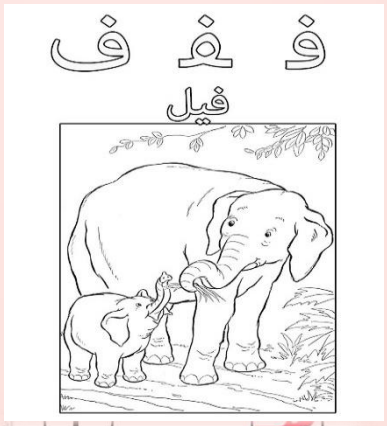

تشخیص هجا وبخش کردن کلمات

فهرست وارسی مهارت های زبانی(درک وبیان)

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱	وقتی چیزی را نام می برید، آن را نشان می دهد.		
۲	دستورهای یک قسمتی را درک می کند.		
۳	دستورهای دوقسمتی را درک می کند.(دستت را ببر بالا و چشمت را ببند)		
٤	دستورهای پیچیده را درک می کند.(مداد قرمزی که زیر میز است را بده)		
٥	وقتی با او صحبت می کنید یا تعامل دارید، می فهمد ودرک می کند.		
٦	به سوال های ساده، پاسخی مناسب می دهد. مانند: اسمت چیه؟		
۷	جمله های پرسشی با کلمه هایی مانند: کی؟ چی؟ کجا؟ و... را درک می کند.		
۸	صدای حیوان ها، وسایل یا سایر صداها را تقلید می کند.		
۹	نام اشیا، افراد و... را در محیط اطراف خود می گوید.		

فهرست وارسی مهارت های زبانی(درک وبیان)

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۰	در هنگام صحبت کردن از ترکیب های یک یا دو کلمه ای استفاده می کند؛ (مامان آب)		
۱۱	در هنگام صحبت کردن از ترکیب های سه کلمه ای استفاده می کند؛ (توپ سفید بزرگ)		
۱۲	در هنگام صحبت کردن از ترکیب های چهارکلمه ای یا بیشتراستفاده می کند؛ (مامان آب خنک میخوام)		
۱۳	از جمله های پیچیده استفاده می کند؛ مانند مردی که چتر دارد، آمد.		
۱٤	شکل جمع کلمه ها را درک می کند و در گفتارش استفاده می کند.		
۱۵	از پیشوند و پسوندهای آشنا که معنای کلمه ها را تغییر می دهند استفاده می کند، بزرگ/ بزرگتر		
۱٦	ضمایر را درک می کند و در گفتارش به کار می برد.		
۱۷	هم زمان با درک حروف اضافه(از، با،تا، در،به) از آنها در گفتارش استفاده می کند.		
۱۸	هم زمان با درک حروف ربط(ولی،اما،یا،که،..)از آنها در گفتارش استفاده می کند.		

فهرست وارسی مهارت های زبانی(درک وبیان)

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۹	از انواع جمله خبری، پرسشی وعاطفی هنگام صحبت کردن در گفتارش استفاده می کند.		
۲۰	فعل های مناسب را هنگام صحبت کردن درباره گذشته، حال و آینده به کار می برد.		
۲۱	مفهوم طبقه را درک می کند وبرای هر طبقه۲تا۳مورد نام می برد(میوه، حیوان...)		
۲۲	با راهنمایی، کلمه های مرتبط با یک موضوع را می گوید. مانند: مسجد، اذان، نماز		
۲۳	متضاد بعضی از واژه های آشنا را درک وبیان می کند.		
۲٤	هم معنی بعضی ازواژه های آشنا را درک وبیان می کند.		
۲۵	درباره ی تفاوت بین دو چیز صحبت می کند. مانند: گربه/پروانه		
۲٦	درباره شباهت بین دو چیز صحبت می کند. مانند: سیب/موز		
۲۷	معانی چندگانه کلماتی مانند سیر، شیر... را درک ودر گفتارش به کار می برد.		
۲۸	درباره افراد، مکان ها، وقایع، تجربه ها با دیگران صحبت می کند.		

* راهبردهای پیشنهادی تقویت مهارتهای زبانی

طبقه بندی و تشخیص تفاوت

آشنایی با حالتهای مختلف هیجانی

گفتگو درباره تصاویر و شخصیت ها

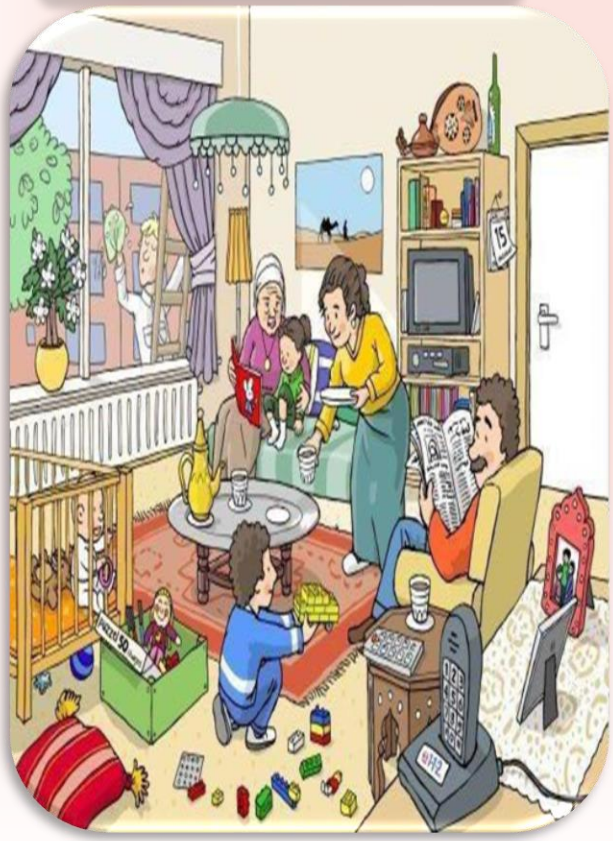

* راهبردهای پیشنهادی تقویت مهارتهای زبانی

ببین وبگو

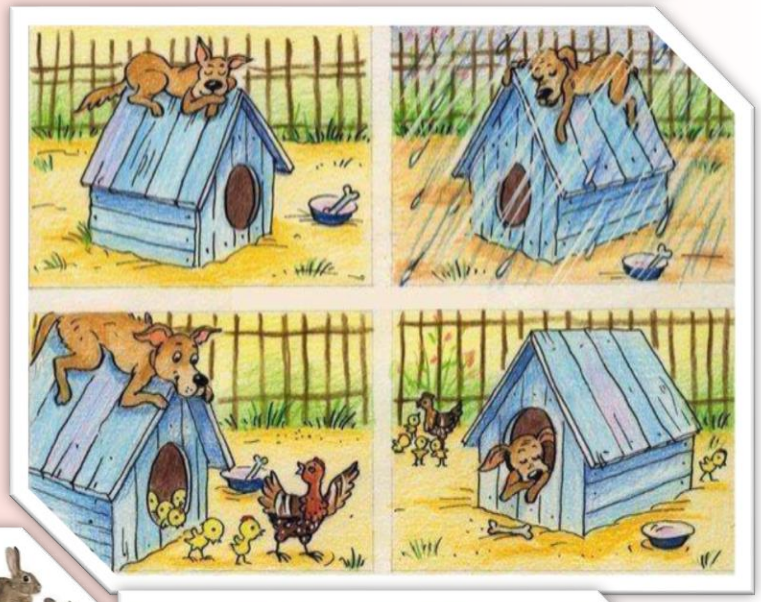

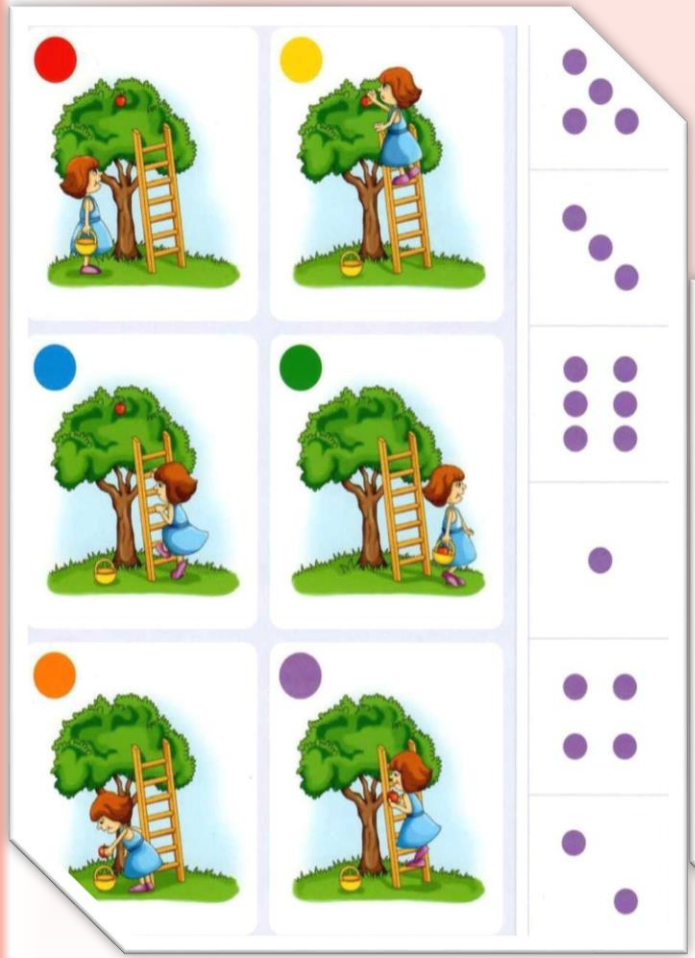

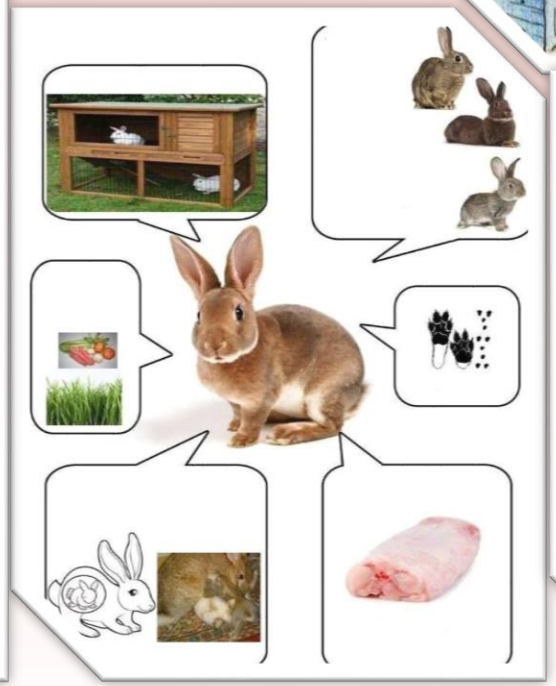

خطاهای دهگانه دانش آموزان با هوشبهر مرزی در خواندن

- کند خواندن و عدم روانی و سلیس خواندن
- ندیدن کلمات یا کوری کلمات
- فقدان مهارت در تعمیم دهی آموخته و مطالب در درس جدید
- ناتوانی در درک مفاهیم
- مشکلات مربوط به ترکیب سازی حروف و کلمات
- خواندن طوطی وار
- ناتوانی و ضعف در ردیابی کلمات
- حذف یا اضافه نمودن کلمات در هنگام خواندن
- ضعف فاحش در استمرار خواندن
- وجود نگاه خیره و توقف در هنگام خواندن

فهرست وارسی مهارت های پیش نیاز خواندن

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱	کتاب های مورد علاقه اش را می شناسد ونام ومحتوای آنها را می داند ومی گوید.		
۲	کتاب را به درستی در دست می گیرد.		
۳	کتاب داستان را صفحه به صفحه، از راست به چپ و از اول به آخر نگاه می کند.		
٤	تصاویر داخل کتاب را می شناسد ونام می برد.		
٥	تصاویر و آنچه خوانده شده را به نوشته های کتاب داستان ارتباط می دهد.		
٦	علائم و نشانه های محیطی را می شناسد، مانند علامت بوق زدن ممنوع		
۷	نوشته های آشنای محیط اطرافش، اسم خودش و.. را می شناسد.		
۸	برخی حروف الفبای آشنا را می شناسد.		
۹	با توجه کامل به داستان گوش داده و معنی داستان خوانده شده را می فهمد.		

فهرست وارسی مهارت های پیش نیاز خواندن

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۰	با راهنمایی بزرگترها به سوالات درباره تصاویر،شخصیت ها و رویدادهای داستان خوانده شده، پاسخ می دهد.		
۱۱	وقایع داستان، شخصیت های کتاب داستان را با تجربه های زندگی خودش ارتباط می دهد.		
۱۲	درباره تصاویر وشخصیت های کتاب توضیح ونظر می دهد.		
۱۳	داستان یا بخش هایی از آن را بازگو می کند.		
۱٤	در حین گوش دادن به داستان آشنایی که برایش خوانده می شود، نوشته ها را با کمک دنبال می کند.		
۱۵	براساس تصاویر یا بخشی از داستان که برایش خوانده شده، آن را کامل می کند.		
۱٦	بین بیان کتابی وبیان محاوره ای یک داستان تفاوت قایل می شود.		
۱۷	از خواندن کتاب های داستان و شعرهای کودکانه لذت می برد.		
۱۸	از بزرگترها می خواهد برایش کتاب یاشعر بخوانند.		

ارتباط وقایع داستان با زندگی پیرامون خود

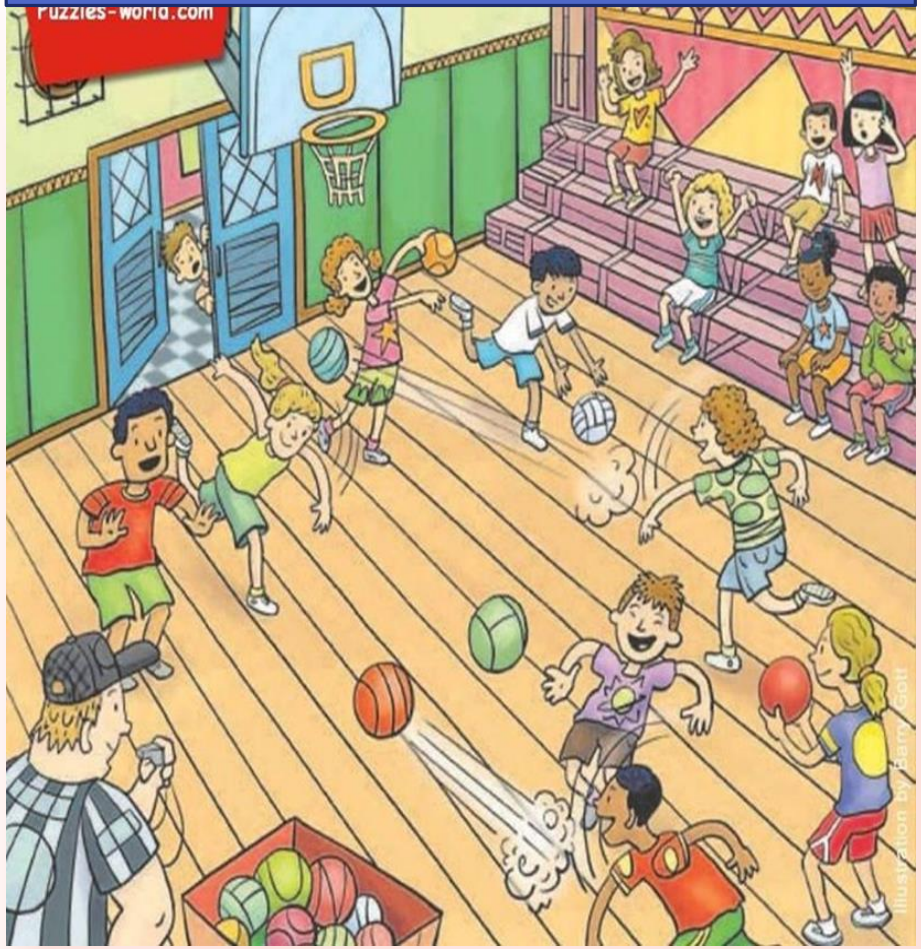

تعریف داستان خوانده شده

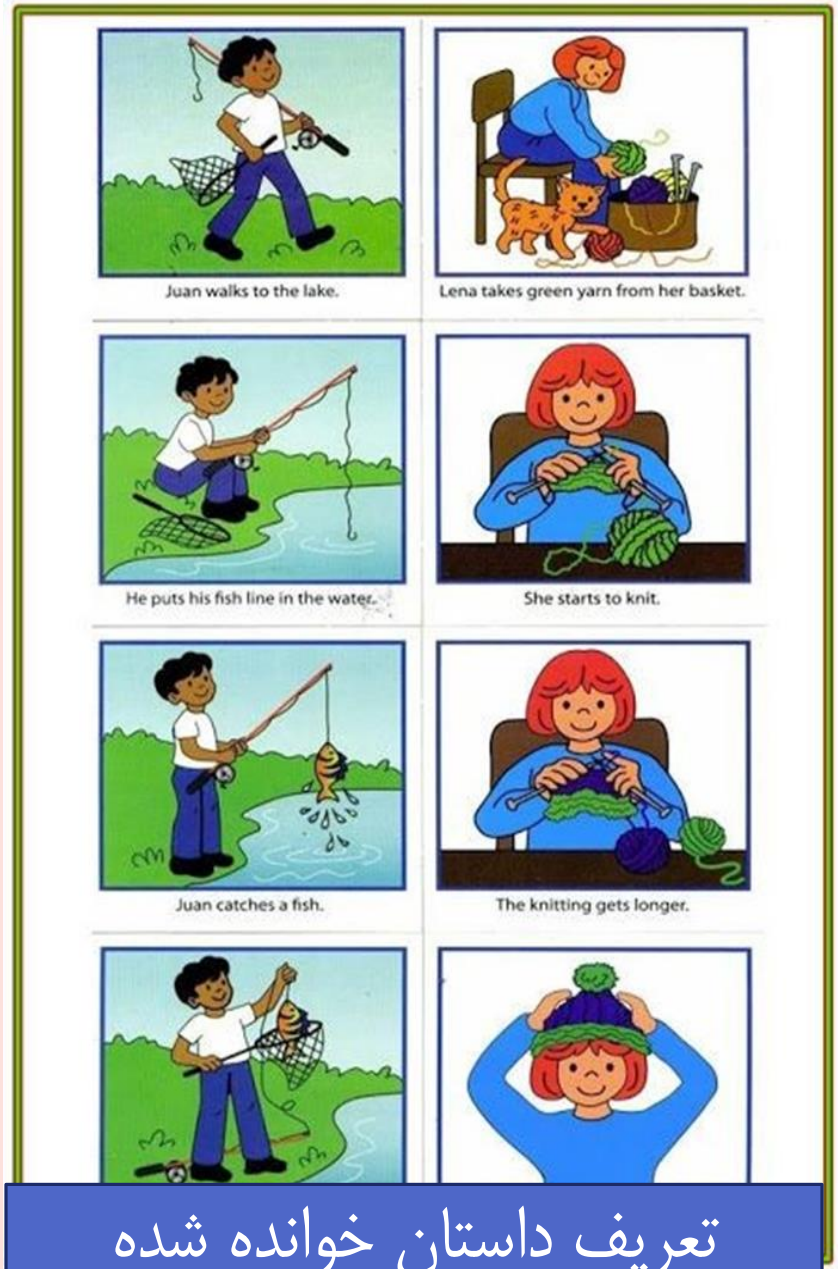

* راهبردهای پیشنهادی تقویت مهارتهای پیش نیاز خواندن

خطاهای دوازده گانه دانش آموزان با هوشبهر مرزی در ریاضی

- تشخیص شکل
- تشخیص اندازه
- مجموعه ها
- تناظر یک به یک
- شمردن
- ارتباط دیداری وشنیداری
- مهارت های محاسباتی
- اندازه گیری
- ارزش پولی
- زمان
- زبان کمی
- حل مسئله ها

فهرست وارسی مهارت های پیش نیاز ریاضی

ردیف	مهارتهای سطح۱: نشان دادن، مقایسه ومنظم کردن اعداد و مجموعه ها	بله	خیر
۱	اعداد را به صورت طوطی وار تا۵ می شمارد.		
۲	اعداد را به صورت طوطی وار تا ۱۰می شمارد.		
۳	تناظر یک به یک را به وسیله ی اشیا نشان می دهد.		
٤	با نشان دادن اشیا با اشاره انگشت، آنها را می شمارد.		
۵	اعداد را با اشیا وتصاویر تطبیق می دهد.		
٦	با استفاده از اشیا یا تصاویر، تعداد آن را می گوید(۱تا۵)		
۷	با قرار دادن اشیا، مفاهیم ترتیبی(اول، وسط، آخر) را می گوید.		
۸	با قرار دادن اشیا یا تصاویر، دو مقدار غیر عددی را با یکدیگر مقایسه می کند.		
۹	بدون استفاده از اعداد، دو مجموعه مساوی می سازد.		

فهرست وارسی مهارت های پیش نیاز ریاضی

ردیف	مهارتهای سطح ۱: نشان دادن، مقایسه ومنظم کردن اعداد و مجموعه ها	بله	خیر
۱۰	اشیا را بر حسب یک ویژگی خاص جور می کند.		
۱۱	با قرار دادن اشیا یا تصاویر، کلمه های مناسب(هیچ، بیشتر از، کمتراز و همان تعداد) را به کار می برد.		
۱۲	با استفاده از اشیا یا تصاویر، مجموعه می سازد.(از ۱ تا ۱۰)		
۱۳	با استفاده از اشیا یا تصاویر، مجموعه ها را مرتب می کند.		
۱٤	با استفاده از اشیا یا تصاویر، مجموعه ها را مقایسه می کند.		
۱۵	با استفاده از اشیا یا تصاویر، مسائل مربوط به مجموعه ها را حل می کند.		
۱٦	با استفاده از اشیا یا تصاویر، مجموعه های کمتر وبیشتر می سازد.		
۱۷	مسائل ریاضی مربوط به شباهت مجموعه ها را حل می کند.		
۱۸	مسائل ریاضی مربوط به تفاوت مجموعه ها را حل می کند.		

مهارتهای پیش نیاز ریاضی *

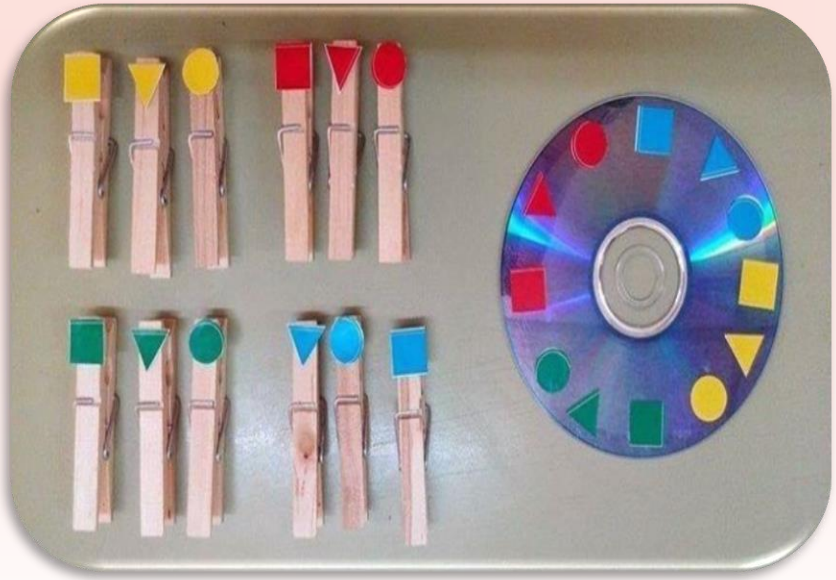

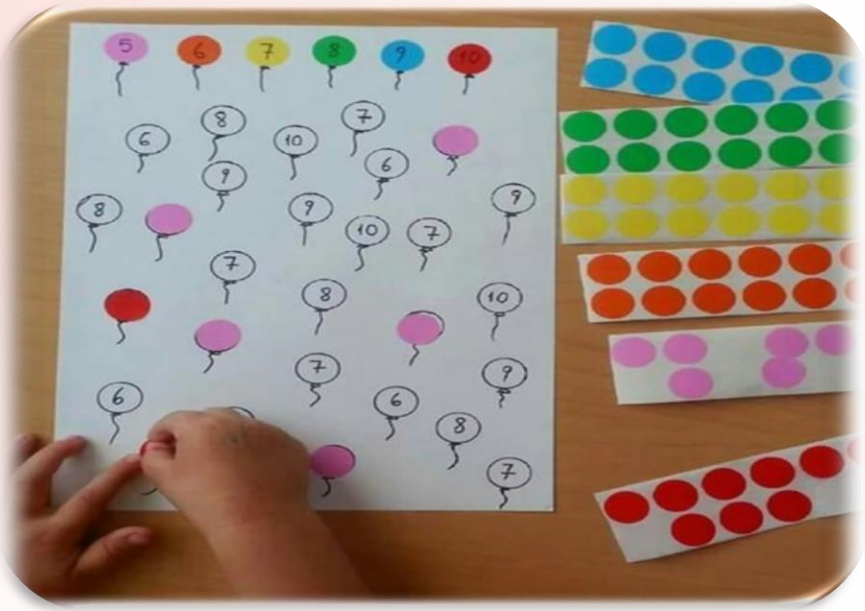

فهرست وارسی مهارت های پیش نیاز ریاضی

ردیف	مهارتهای سطح۲: توصیف اشیا وفضا	بله	خیر
۱	با استفاده از کلمه های مناسب، موقعیت اشیا(کنار،پهلو،بالا،پایین) را بیان می کند.		
۲	اشیا را بر حسب شکل واندازه توصیف می کند.		
۳	اشیا را بر حسب شکل واندازه بعد از برهم زدن آنها، مجدد جور می کند.		
٤	با استفاده از اشیا و تصاویر، اشکال دو بعدی ساده(دایره ها، مربع ها، مثلثها،مستطیلها،شش ضلعی ها)را شناسایی می کند.		
٥	با استفاده از اشیا و تصاویر، اشکال دو بعدی ساده(دایره ها، مربع ها،مثلث ها،....)را نام گذاری می کند.		
٦	با استفاده از اشیا و تصاویر، اشکال دو بعدی ساده(دایره ها،مربع ها،مثلث ها،....)را جور می کند.		
۷	شکل هندسی اشیا محیط پیرامون خود را توصیف می کند.		
۸	با استفاده از اشکال هندسی و در نظر گرفتن جهت های فضایی، شکلی را طبق مدل داده شده می سازد.		
۹	با استفاده از اشکال هندسی و در نظر گرفتن جهت های فضایی، شکلی را طبق مدل داده شده می سازد.		

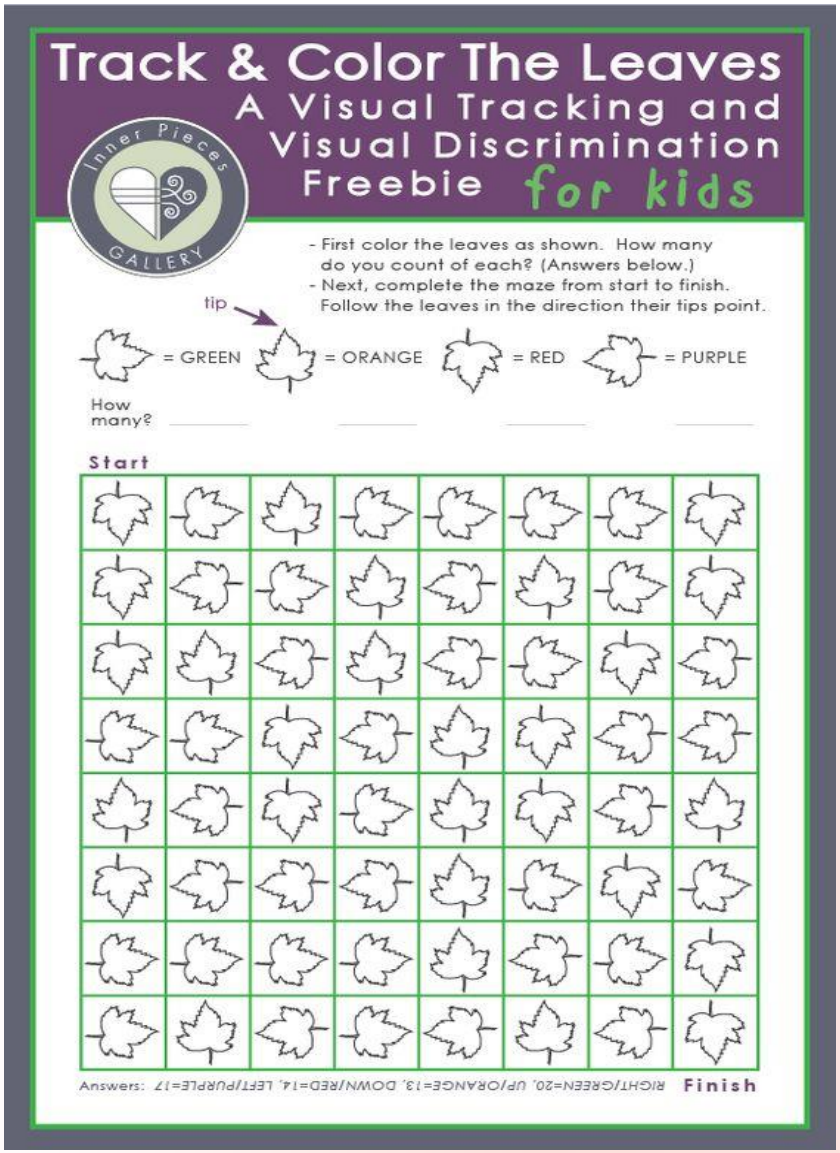

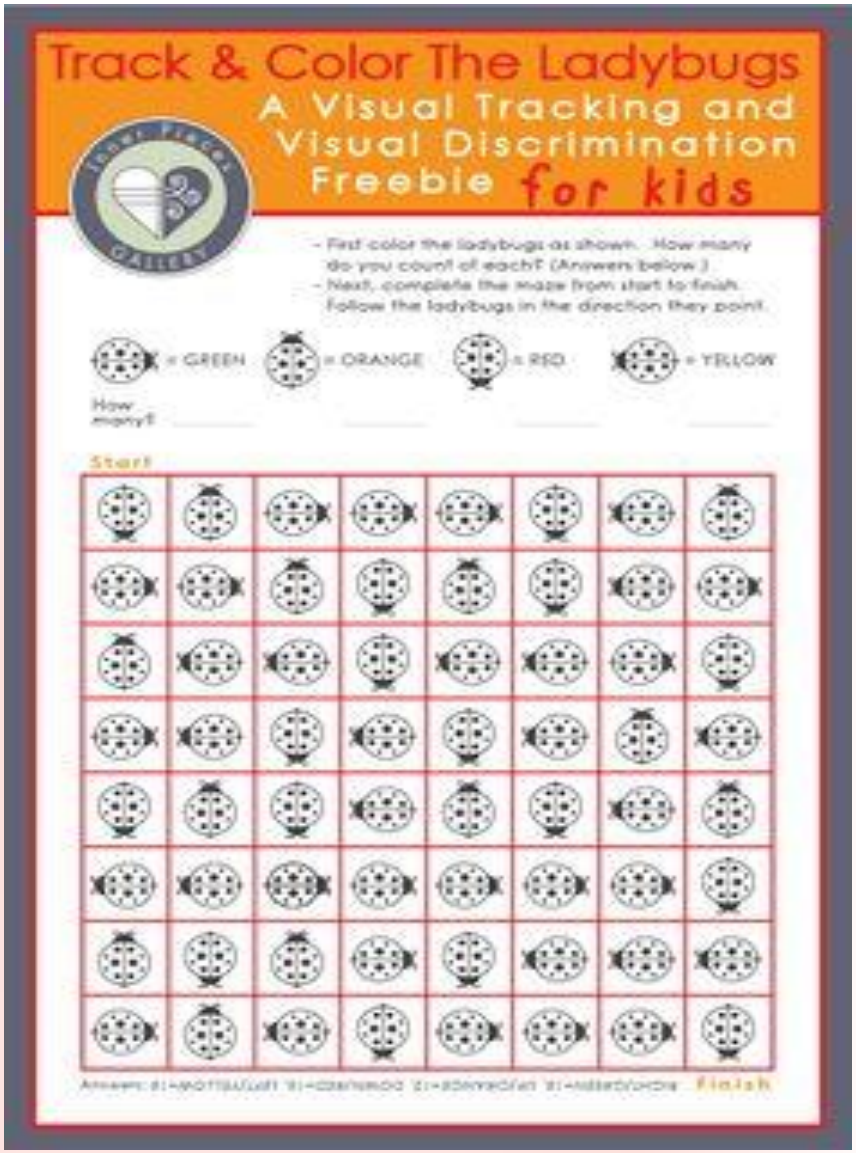

* تمرین دیداری، جهت یابی و رمزگذاری، ادراک فضایی

فهرست وارسی مهارت های پیش نیاز ریاضی

ردیف	مهارتهای سطح۳: مرتب نمودن اشیا با صفت های قابل اندازه گیری	بله	خیر
۱	واژه های ریاضی(بیشتر،کمتر، بیشترین،کمترین) را مورد استفاده قرار می دهد.		
۲	با استفاده از کلمه های توصیفی، طول اشیا را مقایسه می کند(کوچک، بزرگ،کوتاه، کوتاه تر، بلند، بلندتر، دور، دورتر)		
۳	با استفاده از کلمه های توصیفی، ارتفاع اشیا را مقایسه می کند(کوتاه، کوتاه تر، بلند، بلندتر،)		
٤	با استفاده از کلمه های توصیفی، وزن اشیا را مقایسه می کند(سبک، سبکتر،سنگین، سنگین تر)		
٥	اشیا را بر حسب طول های متفاوت مرتب می کند.		
٦	اشیا را بر حسب ارتفاع های متفاوت مرتب می کند.		
۷	اشیا را بر حسب وزن های متفاوت مرتب می کند.		

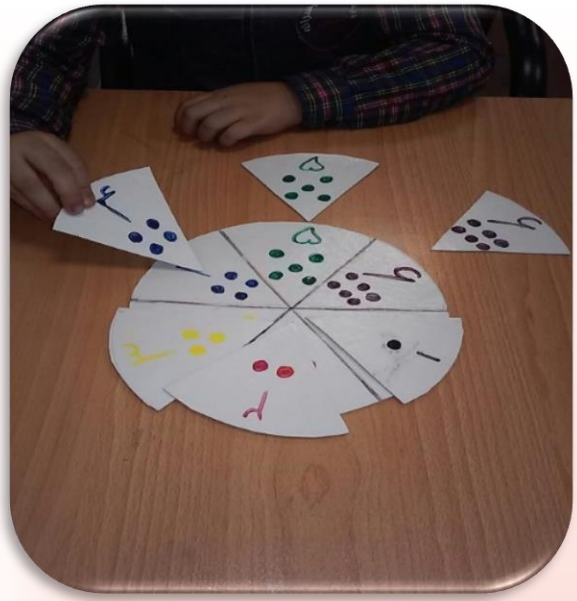

* مهارت های پیش نیاز ریاضی

فهرست وارسی مهارت های پیش نیاز ریاضی

ردیف	مهارتهای سطح٤: الگویابی	بله	خیر
۱	با استفاده از اشیا، الگوهای عددی را درک می کند.(۱توپ-۲توپ ، ۱توپ-۲توپ)		
۲	با استفاده از اشیا، الگوهای عددی را انجام می دهد.		
۳	با استفاده از کلمه های توصیفی، ارتفاع اشیا را مقایسه می کند(کوتاه، کوتاه تر، بلند، بلندتر،)		
٤	با استفاده از اشیا، الگوهای غیرعددی را درک می کند(مداد-پاک کن ، مداد-پاک کن)		
٥	با استفاده از اشیا، الگوهای غیر عددی را انجام می دهد.		
٦	مفهوم زمان را با استفاده از کلمه هایی مانند روز، شب درک می کند.		
۷	مفهوم زمان را با استفاده از کلمه هایی مانند صبح،ظهر درک می کند.		
۸	مفهوم زمان را با استفاده از کلمه هایی مانند هفته و روزهای هفته درک می کند.		

راهبردهایی برای تقویت مهارت های ریاضی

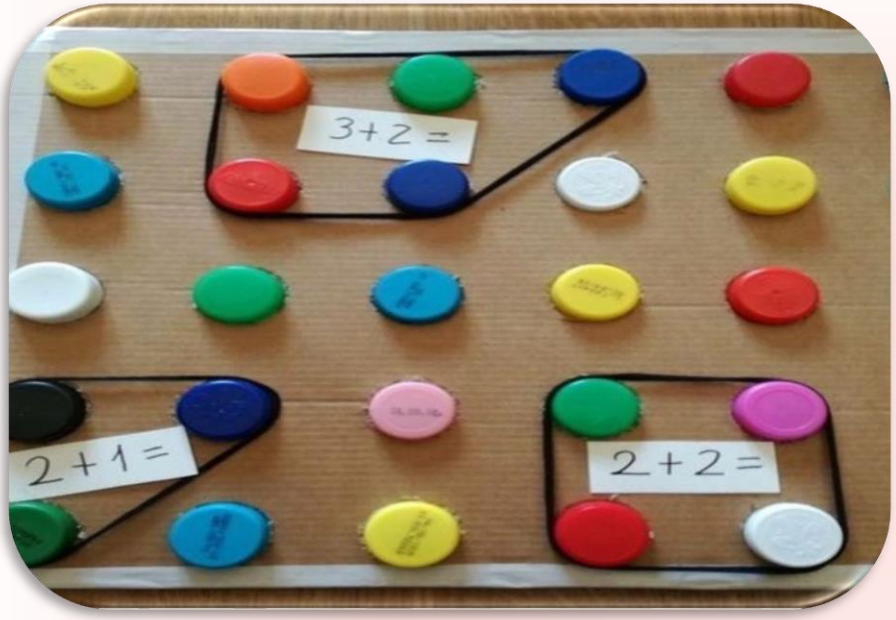

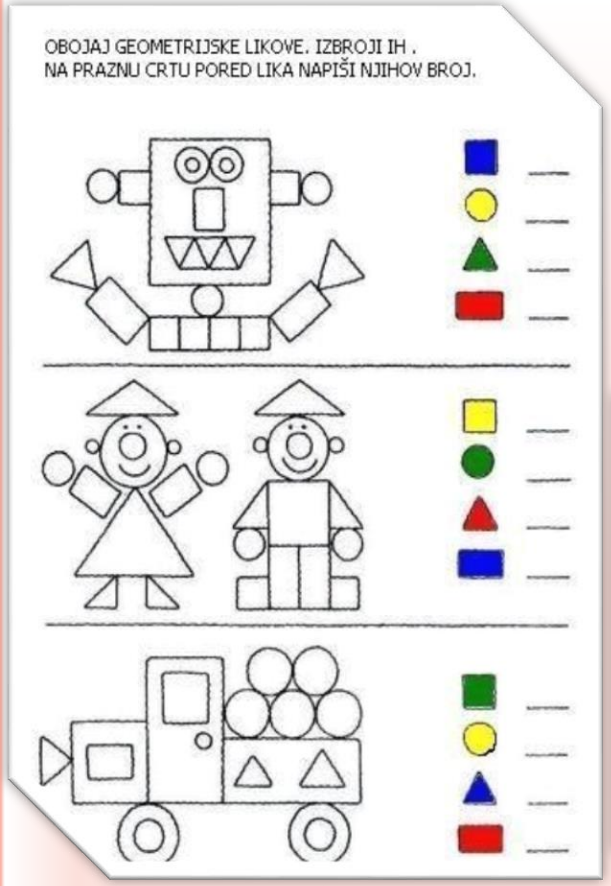

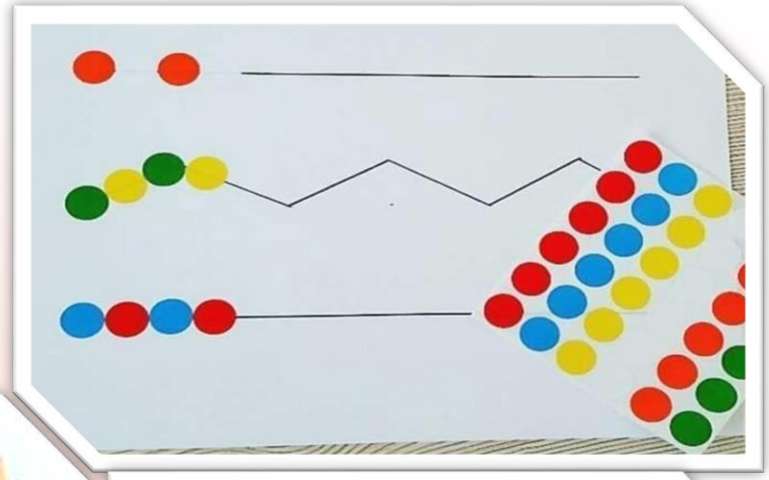

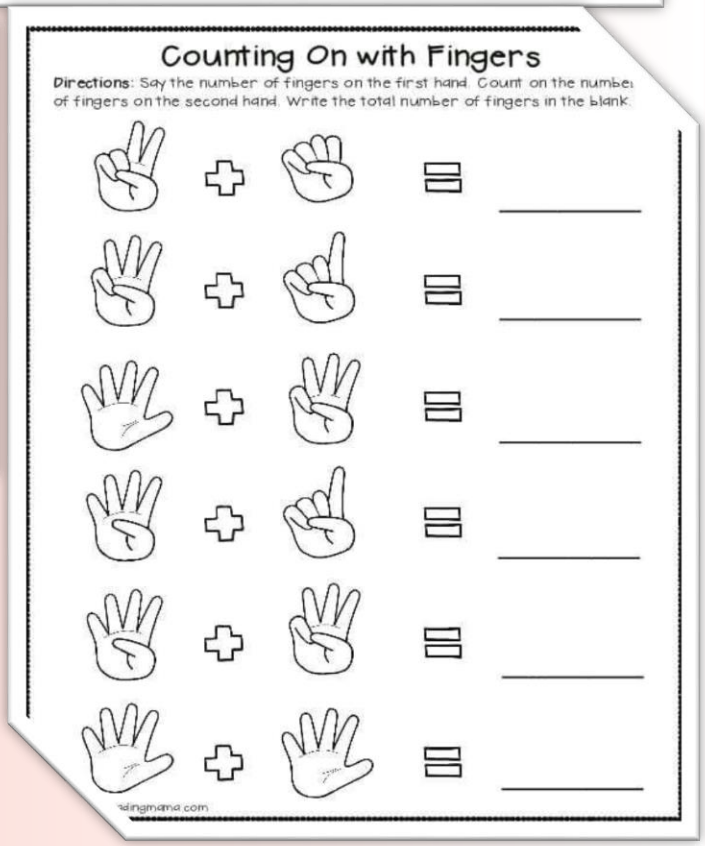

راهبردهای پیشنهادی تقویت مهارتهای پیش نیازریاضی *

اجتماعی شدن:

آموزگاران می توانند مهارت های کودکان را برای کار با دیگران در محیط اجتماعی رشد دهند. محیط پیش دبستانی و مدرسه محل مناسبی برای یادگیری روش های رفتار اجتماعی است که با آنچه در خانه یاد گرفته اند، متفاوت است.

داشتن آمادگی برای یادگیری آموزشگاهی با روند اجتماعی شدن، رابطه ای نزدیک پیدا می کند. مراکز پیش دبستانی می توانند نوآموز را به ویژه نوآموز با مشکلات عمومی یادگیری(دیرآموز) را برای رسیدن به دنیای بزرگ خارج از محیط خانواده یاری دهند.

فهرست وارسی مهارت های اجتماعی

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱	به هنگام ارتباط، تماس چشمی برقرار می کند.		
۲	در تعامل های اجتماعی ، لبخند طبیعی می زند.		
۳	عدم تمایل و مخالفت خود را ابراز می نماید.		
٤	رفتارهای محبت آمیز، نسبت به والدین و دوستان نزدیکش نشان می دهد		
٥	حالت های هیجانی چهره ی دیگران را درک می کند و عکس العمل نشان می دهد.		
٦	کارهای دیگران را تقلید می نماید.		
۷	واژه های اجتماعی(سلام، خداحافظ، لطفا..) را درک می کند و به جا استفاده می کند.		
۸	درخواست های شفاهی را بیان می کند.		
۹	درباره ی احساس خود صحبت می کند.		

فهرست وارسی مهارت های اجتماعی

ردیف	مهارت	بله	خیر
۱۰	در گفتگوی دیگران شرکت می کند		
۱۱	با نوآموزان دیگر به خوبی بازی می کند.		
۱۲	در بازی های گروهی شرکت می کند.		
۱۳	وقتی کار اشتباهی انجام می دهد، احساس پشیمانی خود را ابراز می کند.		
۱٤	در بازی، نوبت را رعایت می کند.		
۱٥	در بازی، تبادل نظر می کند.		
۱٦	اسباب بازی هایش را با دیگران تقسیم می کند.		
۱۷	از اشیا به شکل نمادین برای بازی استفاده می کند.		
۱۸	کارهای مختلف(خوردن، خوابیدن و....) را به صورت نمایشی نشان می دهد.		

مداخله های آموزشی-توان بخشی مهارت اجتماعی

راهبردهای پیشنهادی:

تشویق به برقراری ارتباط با حفظ تماس چشمی

بازی نگاهت را برنگردون: نگاه خود را به کودک بدوزید و بگویید کسی برنده است که بیشتر مقاومت کند و دیرتر نگاهش را برگرداند.

بازی رادار: از او بخواهید چشم های خود را مانند یک رادار فرض کند و رادار خود را روی شما قفل کند و برای چند لحظه شما را از نظر دور نسازد.

آموزش نه گفتن را به روش های مختلف وبا توجه به موقعیت های تعاملی پیش آمده انجام دهید. مثلا در قالب نمایشی از کودک بخواهید خارج از صف و نوبت بازی کند. انتظار این است که بتواند بگوید نه این کار اشتباه است و من آن را انجام نمی دهم.

توصیه های آموزشی برای کودکان با هوشبهر مرزی(مشکلات عمومی یادگیری)

- با ارائه بازخورد مناسب، موقع شکست او را از درستی پاسخ آگاه کنید.
- پاسخ های صحیح را سریع تقویت کنید.
- سطح مناسب کودک را به دست آورید.
- از آموزش قدم به قدم(از ساده به مشکل) بهره گیرید.
- امکان تکرار وتمرین را برای تثبیت یادگیری فراهم آورید.
- بین دفعات تکرار و تمرین را برای تثبیت یادگیری فراهم آورید.
- با ارائه محرک در ابتدای آموزش به یادگیری کمک کنید.
- تجربیات موفقیت آمیز را فراهم و او را در فعالیتها شرکت دهید.
- تفاوتهای فردی و علایق کودک را مورد توجه قرار دهید.
- مدت زمان آموزش باید کوتاه و تعداد دفعات آن باید زیاد باشد.
- فعالیتهای حرکتی (ورزش) را مورد توجه قرار دهید.
- از مقایسه او با دیگران بپرهیزید.
- به کودک اجازه دهید اشتباهات خود را اصلاح کنید.

گوش دادن به والدین و آموزش خانواده:

گوش دادن یکی از مهم ترین مهارت های یک آموزگار است. او بدون داوری درباره ی اینکه ممکن است ارزش های او و والدین متفاوت باشد، احساسات والدین را می پذیرد.
گوش دادن به این معناست که نظرهای خود را کنار بگذارید و بکوشید بدون داوری بفهمید. وقتی والدین احساس خود را بیان می کنند، مانند آیا ما کوتاهی کردیم؟ به پیام نهفته(احساس گناه) در آن پاسخ داد.
گفتن «نگران نباشید» راهکار خوبی نیست این کار حال والدین را بهتر نمی کند.. تفاوتی ندارد آنها چه کاره هستند، باید آنها را درک کرد.
بهترین کاری که می توان انجام داد آموختن مهارت هایی است که والدین مشکلاتشان را خود حل کنند.
برای بهبود مهارت های گوش دادن، توقف تمام داوری ها، توقف عوامل حواس پرتی، اختصاص زمانی برای مشاوره در محیطی آرام و توجه به انواع پرسش های والدین است.

ارجاع به متخصص:

زمان هایی وجود دارد که والدین و کودکشان ممکن است به کمک تخصصی بیشتری نیاز داشته باشند. مخصوصا زمانی که والدین و یا دانش آموز از حرکت روبه جلو باز ایستند وبه نظر برسد نمی خواهند یا نمی توانند با هیجان های ناشی از دارا بودن فرزند با هوشبهر مرزی روبرو شوند. در چنین موقعیتی آموزگار باید به مشاور تخصصی، روان شناس بالینی یا روان پزشک ارجاع دهد.

در دنیا هیچ‌چیزی به هم شبیه نیست؛ نه آدم‌ها نه هیچ‌چیز دیگری. در کنار هم می‌نشینیم، در کنار هم راه می‌رویم، می‌خندیم، معاشرت می‌کنیم، اما گاهی به سادگی از کنار همین تفاوت‌ها عبور می‌کنیم؛ یا نادیده‌شان می‌گیریم یا با ترحم یا حتی تمسخر از برابرشان رد می‌شویم....

کتابهای مفید برای دانش آموزان مرزی

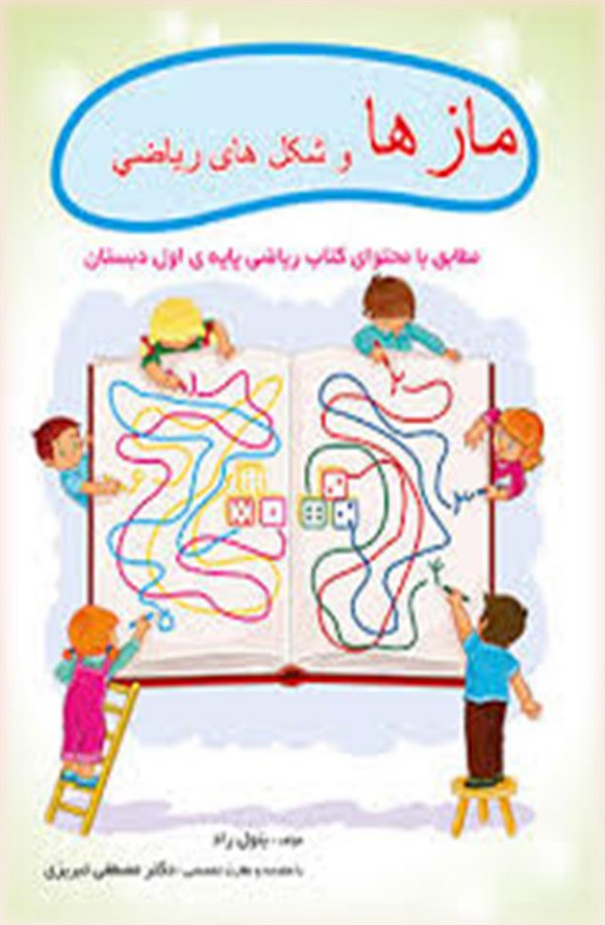

کتابهای مفید برای دانش آموزان مرزی پایه اول که مهارتهای دوره پیش دبستانی را نیاموخته اند

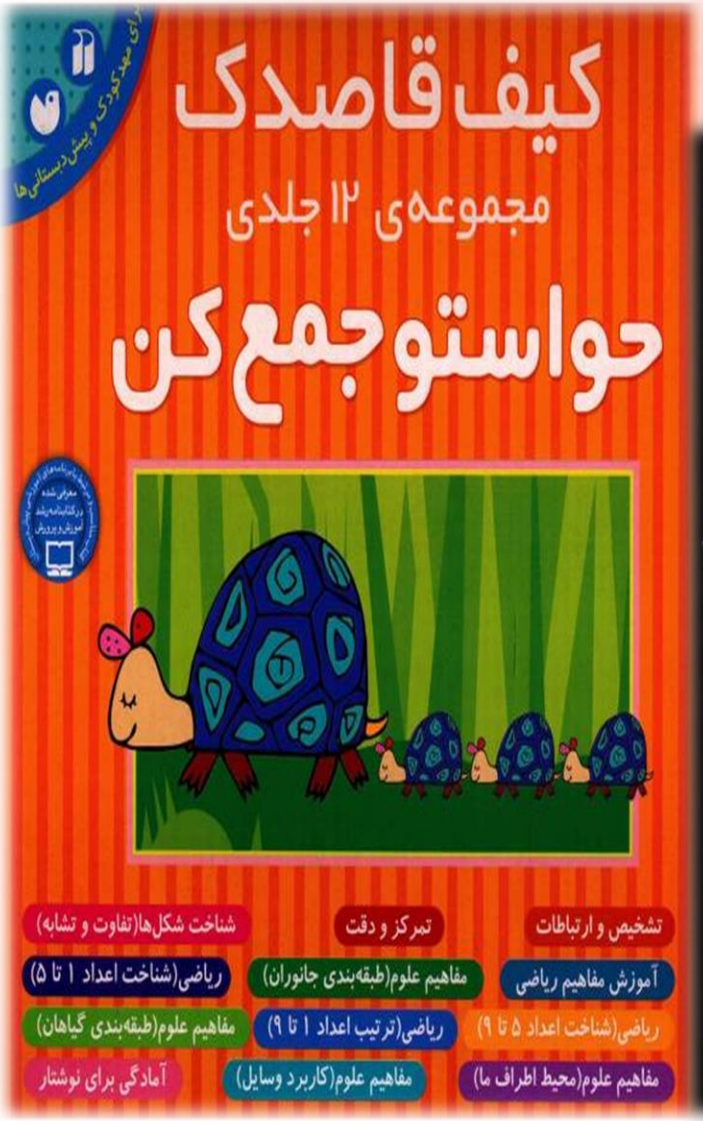

منابع

۱)رحیمی، محمد.۱۳۹۲. نگاهی نوین به رویکردها وتکنیک های تشخیصی و درمانی اختلالات ویژه یادگیری در کودکان، نوجوانان و بزرگسالان.

۲)سازمان آموزش وپرورش استثنایی کشور.۱۳۹٦. آزمون تعیین سطح مهارت های پایه و پیش نیاز تحصیلی نوآموزان با مشکلات عمومی یادگیری(دیرآموز) دوره پیش دبستانی.

۳) سازمان آموزش وپرورش استثنایی کشور.۱۳۹٦. راهنمای مربیان نوآموزان با مشکلات عمومی یادگیری(دیرآموز) دوره پیش دبستانی.

٤) سازمان آموزش وپرورش استثنایی کشور.۱۳۹٦. مداخله بهنگام آموزشی و توان بخشی نوآموزان با مشکلات عمومی یادگیری(دیرآموز) دوره پیش دبستانی.

۵)سازمان آموزش وپرورش استثنایی کشور.۱۳۹٦. راهنمای والدین نوآموزان با مشکلات عمومی یادگیری(دیرآموز) دوره پیش دبستانی.

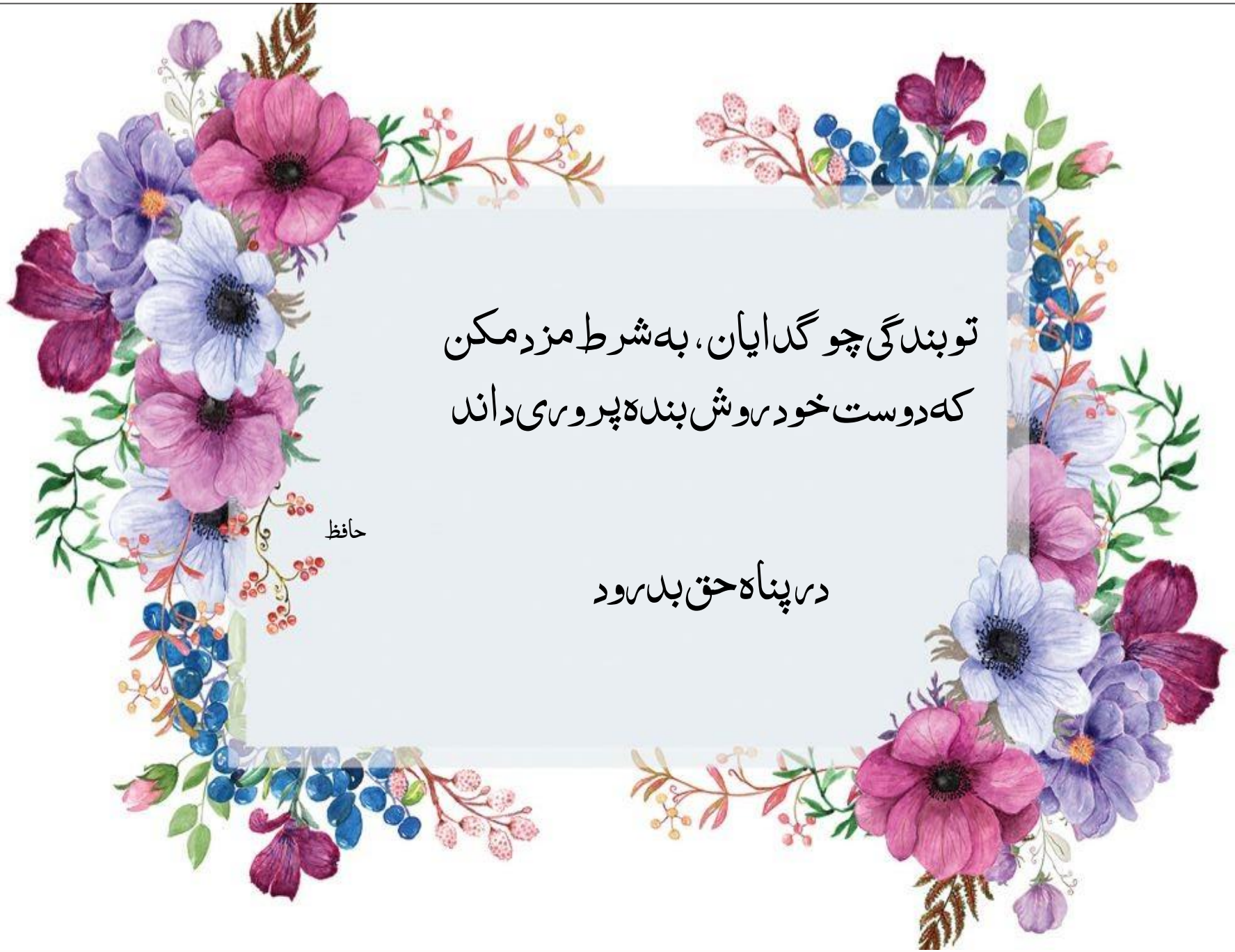
تو بندگی چو گدایان، به شرط مزد مکن
که دوست خود روش بنده پروری داند
حافظ
در پناه حق بدرود